

UNIVERZITA KARLOVA
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Mapování sociální pomoci pro osoby bez přístřeší v Karlových Varech

The mapping of social assistance for homeless people in Karlovy Vary

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Mgr. Jana Poláčková

Autor:

Tereza Svobodová DiS.

Praha 2019

Poděkování

Děkuji Mgr. Janě Poláčkové za odborný dohled, pomoc, vstřícnost a rady při zpracování této bakalářské práce. Dále kolegům a pracovníkům z organizace Člověk v tísni o. p. s., Fokus Mladá Boleslav z. s. a Armádě spásy za poskytnutí informací a materiálů při zaměstnání, stážích a dnech otevřených dveří, které byly v této práci použity.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci „Mapování sociální pomoci pro osoby bez přístřeší v Karlových Varech“ vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 01. 05. 2019

Tereza Svobodová

Anotace

Tato bakalářská práce se věnuje tématu osob bez přístřeší a mapování dostupnosti sociální pomoci pro ně. V teoretické části rozebírá základní pojmy související s tématem, důvody a důsledky bezdomovectví. Část je zaměřena na preventivní opatření. Je zde uveden seznam sociálních služeb, který je v praktické části zúžen na ty, jež tyto osoby využívají v Karlových Varech. Dále lze nalézt v praktické části ukázkou sociální práce s osobami bez přístřeší a výběr tří organizací, zajišťující pro tyto osoby různé formy sociální pomoci. Doplněno kazuistikami.

Klíčová slova

Bezdomovectví, sociální práce, nezaměstnanost, patologické jevy, prevence.

Annotation

This thesis presents the topic of the homeless and the mapping of social help available to them. The theory part analyses basic concepts related to the topic, reasons and consequences of homelessness and part of this thesis points out preventative measures. Also included is a list of available social services which is in practical part reduced to those used by homeless individuals in Karlovy Vary. Furthermore in practical part can be found an example of social work with the homeless and three selected organisations providing a variety of different forms of social help. Filled by case study.

Keywords

Homelessness, social work, unemployment, pathological phenomena, prevention

Obsah

Úvod	8
1 Pojmy související s bezdomovectvím.....	10
1.1 Chudoba.....	10
1.2 Soucit.....	10
1.3 Nezaměstnanost	10
1.4 Bezdomovectví	11
1.4.1 Historie bezdomovectví	11
1.4.2 Základní dělení osob bez přístřeší	12
1.4.3 Bezdomovectví u žen.....	13
2 Důvody či důsledky?	14
2.1 Jak se obecně v Česku žije dnes	14
2.2 Faktory ovlivňující vznik bezdomovectví	14
2.2.1 Dysfunkční rodinné zázemí a výchova dětí a mladistvých v rodinách	16
2.2.2 Patologické jevy v rodinách.....	17
2.2.3 Institucionální výchova	19
2.2.4 Školní (ne)úspěch.....	21
2.2.5 Duševní onemocnění	22
2.2.6 Závislosti.....	23
2.3 Důsledky žití bez domova	26
2.4 Bezdomovectví a legislativa	27
3 Prevence proti bezdomovectví	28
4 Sociální práce	30
4.1 Sociální služby dnes	30
4.1.1 Druhy sociálních služeb	30
4.1.2 Služby pro osoby ohrožené bezdomovectvím a bezdomovce	31
4.2 Sociální práce s osobami bez přístřeší.....	33
5 Sociální pomoc osobám bez přístřeší.....	35
6 Registrované sociální služby	38
7 Armáda spásy	43
8 Člověk v tísní o. p. s.	48
9 Fokus Mladá Boleslav z. s.	53
10 Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Karlových Varech	58

Závěr	61
Seznam literatury.....	63
Seznam příloh.....	66

Seznam zkratk

CNS – centrální nervová soustava

DPS – dům s pečovatelskou službou

ID – invalidní důchod

OSPOD – orgán sociálně-právní ochrany dětí

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá mapováním sociální pomoci pro osoby bez přístřeší v Karlových Varech. Téma bylo zvoleno na základě mého zájmu o osoby žijící na okraji společnosti.

Téma jsem si vybrala proto, jelikož se s touto problematikou setkávám od svého mládí. Mám ale dojem, že z běžného života se tato tematika vytěšňuje. Lokalitu jsem vybrala dle místa svého bydliště a taktéž pracoviště. Cílem práce je zhodnocení a rozhled, jaké služby mohou osoby této skupiny využít. Zahrnuje poznatky, jakým způsobem se z osob bez domova stávají klienti sociálních služeb, jak jsou sociálními situacemi provázeni a jaká mají řešení.

Kromě internetových odkazů, časopisů, dostupné literatury, byly použity materiály získané pro práci s klientem v konkrétních sociálních službách. Při vypracování jsem využila také vlastních pracovních poznatků z pohledu odborného sociálního poradce a terénního pracovníka.

První, teoretická část, se odvíjí od základních pojmů týkajících se osob bez přístřeší. Jedná se o bezdomovectví, sociální práci, legislativu. Slouží především pro definici oblastí a rozsah. Navazuje historické pojetí, dělení, příčiny a důsledky žití bez domova a seznam poskytovaných sociálních služeb. Podstatnou část tvoří patologické jevy v rodinách. Následuje část věnovaná prevenci a jejímu dělení.

Praktická část se odvozuje od osobního kontaktu, zkušeností, spoluprací a jiného setkávání se se zájemci o jednotlivé sociální služby či jejich klienty. Není ojedinělé, že tyto osoby využívají provázanosti sociální sítě, spolupracují s více subjekty, organizacemi, pracovníky, úřady.

V druhé části této bakalářské práce jsem se tedy rozhodla využít vlastních poznatků v přímé práci s klientem. Uvádím zde seznam dostupné sociální služby pro osoby ohrožené či postižené ztrátou přístřeší v Karlových Varech. Čerpáno bylo z registru sociálních služeb. Z užšího seznamu byly vybrány a podrobně popsány na porovnání tři odlišné typy, doplněné kazuistikami.

První zvolenou organizací je Člověk v tísni o.p.s. z pohledu odborného sociálního poradenství – ambulantní služby. Dále byly zaznamenány poznatky z praxe v Armádě spásy v Karlových Varech - azylového domu a taktéž noclehárny, v nichž se zaměřuji na popis a rozsah nabízených služeb – taktéž ambulantní formy. Vše doplněno ze získaných materiálů.

Jako třetí společnost blíže popisují organizaci Fokus Mladá Boleslav z. s., v jejíž souvislosti se mi podařilo zaznamenat pracovní postupy pro práci s klienty či zájemci z pohledu terénního pracovníka. Popis organizací doplňují kazuistiky.

Doplňkové materiály jsou zařazeny v přílohách, v nichž lze nahlédnout na dokumenty potřebné pro přímou práci.

Teoretická část

1 Pojmy související s bezdomovectvím

1.1 Chudoba

Chudoba znamená nedostatečné spokojení základních potřeb. Subjektivní chudoba souvisí s porovnáváním sebe s ostatními. Objektivní chudoba souvisí s nedostatečným příjmem, kterým kupříkladu ani nejde dosáhnout na státem stanovenou hranici chudoby, která je daná v České republice do výše životního minima, což je v roce 2019 částka 3 410 Kč.

1.2 Soucit

Soucit lze vysvětlit jako vcítění se do osoby, které je pomáháno. Jde o čisté fungování projekce pocitů z osoby pomáhající vůči osobě pomáhané a opačně. Pomáhající však nepřijímá postoje trpícího za své, jen na ně adekvátně reaguje. Jedná se o jakousi akci a reakci, ztotožnění, uvědomování si sama sebe ¹

1.3 Nezaměstnanost

Získáním prvního zaměstnání vstupuje člověk do dospělosti v jiném slova smyslu. Získává novou sociální roli a společenskou prestiž. S fenoménem nezaměstnanosti se společnost potýká několik posledních let. Lidé se s touto problematikou zpravidla neselekávali, proto tento problém neuměli řešit. Jelikož tento jev nebyl standardní, jeho zvládnutí se zdá být náročnější. V tuto chvíli dochází k postupnému řešení a adaptaci, vytváření určitých strategií. Bez zaměstnání se také mění životní styl, což může ovlivnit funkčnost celé rodiny.

„Riziko nezaměstnanosti ovlivňuje zejména vzdělání, věk, pohlaví, zdravotní stav a příslušnost k určité sociální skupině.“²

¹ MEAD, G. Mysl, já a společnost, str. 195

² VÁGNEROVÁ, M. Psychopatologie pro pomáhající profese, str. 731-747

1.4 Bezdomevství

Jedná se o určitý způsob života, který si osoby volí více či méně dobrovolně. Je spojován s neschopností plnění společenských požadavků, jež mají za výsledek snížení sociálního statusu, ztráty běžné role a pozvolné vyloučení na okraj společnosti. Selhání člověka ovlivňuje nastavení osobnosti, neschopnost přizpůsobení v běžné společnosti spojenou s negativními návyky. Za bezdomovce se označuje zpravidla osoba, která nemá střechu nad hlavou, a tudíž trvalé bydliště, nebo osoba mající trvalé bydliště, avšak na onom místě se z nějakých důvodů nezdržuje, neužívá jej nebo užívat nemůže. Obvyklým jevem je nezaměstnanost a přetřhané či nefunkční sociální vazby z různých důvodů.³

1.4.1 Historie bezdomevství

Historické změny slova bezdomovec ve smyslu ztráty domovského práva či státního občanství:

německy – Heimatlose,
francouzsky sans-patrie,
anglicky stateless

Historicky prvním bezdomovcem byl ten, koho nikde nepřijali a stal se sociálně vyloučeným, jinak také vyhnanecem. První zmínky nalezneme již ve starověku. Například v Bibli je uveden příběh Kaina, navíc poukazující na to, že si na vyloučení nese svou vinu. Z mýtického pohledu se bezdomevství považovalo za životní zkoušku, jejímž výsledkem mělo být nalezení nového a lepšího domova po náležitém strádání za své hříchy.

Každá část našich dějin se s tímto faktem vypořádávala po svém. Středověk poukazuje při bližším sledování na rozdělování obyvatelstva, v němž nejnižší postavení z obyvatel byli vázání na svého pána, což ustalo na začátku novověku. Vyřešením otázky vyloučených jedinců se jevil jejich odsunutí na loď, na moře. Poté se začali objevovat tuláci, kteří netoužili po zázemí a vázanosti k jednomu místu. Veřejnost k nim přistupovala zcela nevybíravě, až pohrdavě, a výsledkem bylo jejich trestání, věznění a podobně.

Dnešní forma bezdomevství začala vznikat v době průmyslové revoluce, při níž docházelo k budování měst a velkému přesídlování obyvatelstva. Na konci 19. století byla situace taková, že lidé bez přístřeší se objevovali přímo v ulicích. Toho času se poprvé užívalo názvu bezdomovec. Jejich podporou v těchto těžkých dobách nebyl stát, ale

³ VÁGNEROVÁ, M. Bezdomevství jako alternativní existence mladých lidí, str. 9

organizace k tomu určené a také církve. Říšský zákon, dotýkající se jako první tohoto tématu, ustanovoval, že každá nemovitost bude evidována v katastru. To stejné platilo pro občany - tedy každý patřil k nějaké obci. Již v době první republiky bylo vnímáno, že ne každý, kdo využívá podpory pro jedince bez domova, je bezdomovcem. Avšak období hospodářské krize napomohlo ke znatelnému nárůstu počtu těchto jedinců.

S příchodem totality byly rozpuštěny charitativní činnosti, neboť chudoba se popírala. Jeho vlivem bylo normou, že každý měl pracovní uplatnění (byť uměle vytvořené) a byl vázán k bydlišti pod pohružkou vězení. V důsledku těchto idejí vznikala podniková ubytování.

Před rokem 1989 žili někteří lidé v podstatě bez domova - „na montážích“ – v maringotkách, na ubytovnách pro zaměstnance atd. a místo ubytování se měnilo podle místa výkonu práce.

Změnou režimu po roce 1990 se skryté jevy začaly stávat zjevnými. Komunistický režim „nařizoval“, že každý musí mít své pracovní místo a někam patřit. S jeho uvolněním začaly souběžně vznikat služby pro lidi bez domova.

Ve 21. století je bezdomovectví vnímáno jako okrajový jev, který se nevyhýbá ani ekonomicky silnějším společnostem. Souvisí totiž s diskriminační politikou, hromadným propouštěním v důsledku krachu velkých firem, finančními krizemi a s malou připraveností záchranné sociální sítě na velký příval jedinců.⁴

1.4.2 Základní dělení osob bez přístřeší

- Viditelné, zjevné - na první pohled o těchto jedincích víme, že nemají domov a stávají se klienty různých sociálních služeb. Oběma stranami jsou vnímáni jako ohrožení touto situací.
- Skryté - skupina je za bezdomoveckou označována, ale nejsou klienty sociálních služeb.
- Potenciální - jedinci, kteří jsou z nějakého důvodu ve velké míře ohroženi ztrátou domova.

⁴ MATOUŠEK O., KODYMOVÁ P., KOLÁČKOVÁ J. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*

1.4.3 Bezdomovectví u žen

Na ulici se pohybuje mnohem vyšší procento mužů než žen. Ženy se zpravidla veřejně jako bezdomovkyně neobjevují. Mají větší tendence využívat nabízené pomoci, ať už v sociálním zařízení, či požádáním o pomoc někoho blízkého. Vnímají také velké ohrožení znásilněním. Pokud tedy bezdomovectví probíhá, je latentní, a o přesném počtu tudíž nemohou být s určitostí přesné záznamy. Není ženám vlastní přiznávat, že jsou bez přístřeší. Uváděným zdrojem obživy bývá prostituce.

Devastace alkoholem může přispívat k nevhlednému zjevu. Ženy ztrácí ženskost, přizpůsobují se životu na ulici. Nemají zájem o rodinu, ani o vlastní děti.

„S bezdomovectvím žen souvisí také faktická nerovnoprávnost mužů a žen ve společnosti. Ženu – bezdomovkyni hodnotí společnost mnohem přísněji než muže – bezdomovce.“⁵

⁵ PRŮDKOVÁ T., NOVOTNÝ P. Bezdomovectví, str. 25

2 Důvody či důsledky?

2.1 Jak se obecně v Česku žije dnes

I přesto, že se životní spokojenost, radost a cíle lidí v České republice liší, zůstávají stálé hodnoty, jako je zdraví, rodina, pracovní a finanční jistota. Ve vyšší míře se ukazují spokojenější sezdané páry.

Z výzkumů lze vyčíst, že pocitově nedobrá zdravotní stránka, bez ohledu na diagnózu, může ovlivnit celkovou spokojenost se životem přibližně okolo 20%. Zdravější lidé bývají také ti, kteří žijí sezdaní. Různá data poukazují u těchto lidí na nižší míru úmrtnosti, dožívají se o několik let více než lidé nesezdaní. Nezaměstnanost je uváděna jako jeden z předních stresových faktorů života. „Nezaměstnanost zvyšuje riziko duševních poruch, nadměrné spotřeby alkoholu či nikotinu, oslabené imunity, vyššího rizika kardiovaskulárních poruch až po zvýšenou rozvodovost, či dokonce sebevražednost“. Pokud nejsou lidé spokojeni ani v jedné ze zmíněných oblastí, spokojenost se životem se u obou pohlaví snižuje téměř o polovinu. Zajímavostí je, že z výzkumů nevyplývá, že by celková spokojenost byla ovlivněna přítomností dětí v domácnosti.

Celkově lze ale vyvodit, že spokojenost se mění v závislosti na absenci některé ze zmíněných oblastí, při čemž věk nehraje až tak zásadní roli.⁶

2.2 Faktory ovlivňující vznik bezdomovectví

Důvod a důsledek bezdomovectví bývá často zaměňován a těžko rozlišován. Avšak následky bez znatelných příčin odstraňovat nelze. Stát se osobou bez přístřeší není nic nemožného. Celý proces ovlivňují jak vnitřní, tak vnější faktory. V této subkultuře se nachází osoby z různých společenských vrstev, rozdílného vzdělání, pohlaví i věku. Důvodem může být také jednoduše volba tohoto životního stylu.⁷

Faktory rozdělujeme na:

- Objektivní: sociální politika, politika zaměstnanosti a bytová, postavení etnických menšin, společenské postoje k okrajovým skupinám apod.

⁶ POSPÍŠILOVÁ J., KRULICHOVÁ E. Jak se žije Čechům v současné Evropě? str. 39 - 50

⁷ PRŮDKOVÁ T., NOVOTNÝ P. Bezdomovectví, str. 16

- Subjektivní: utváření takové sociální situace, která je podmíněna úrovní schopností jedince se adaptovat - především související se zázemím v rodině, osobností, vzděláním apod.

Hlavními příčinami vzniku a nárůstu počtu lidí bez domova je nepřiměřeně nastavená politika zaměstnanosti – podpora v nezaměstnanosti více napomáhá pasivitě (například málo využívá veřejně prospěšných prací, málo podporovaná pracovní místa pro znevýhodněné, omezenost rekvalifikačních kurzů apod.). Řešením by mohla být vyšší podpora znevýhodněných osob a větší množství možností sociálního bydlení (jedinci s nižšími příjmy si nemohou dovolit platit standardní nájemné).⁸

Jinak také můžeme říci, že mezi příčiny vnějšího charakteru řadíme ekonomickou a politickou situaci, jíž jsme ovlivňováni. Vysoký dopad může mít například míra nezaměstnanosti státu a s tím související žití na hranici chudoby, předražené byty nebo jejich nedostupnost, diskriminace. U mladých lidí může být důvodem opuštění výchovného ústavu po dosažení zletilosti. Výchovné ústavy nejsou jedinou institucí značně omezující osobní svobodu. Problematické může být i opuštění věznice po výkonu trestu a začlenění zpět do běžné společnosti. Jedinci mohou být pod tlakem nejistoty a stigmatizace, o to více, když není kam se vrátit. Šance pro uplatnění na trhu práce mají výrazně nižší.

Do vnitřních příčin lze zahrnout nedostatečné materiální, narušené rodinné a vztahové zázemí i vazby. Velkou hrozbou je dlouhodobá nezaměstnanost, ztráta bydlení, zadluženost, nedostatečné finanční prostředky, duševní onemocnění, rozvody atd. Působením těchto skutečností vzniká absence pracovních návyků, ztráta sebedůvěry a sociálních dovedností.

„Nejčastější příčinou ztráty domova je u českých bezdomovců rozpad rodiny, druhou nejčastější je ztráta zaměstnání.“ U pracovní stránky se pozastavme. Se zaměstnáváním bez pracovní smlouvy souvisí také nehrazení zdravotního pojištění, při němž vzniká dluh. Aby alespoň zdravotní pojištění hradil stát, je nutné přihlášení na úřad práce, avšak zde se mimo jiné setkáváme s problémem vázaným k místu trvalého bydliště. Více se tomuto tématu přiblížíme v kapitole Bezdomovectví a legislativa.

Z výsledků vyplývá, že převážná část bezdomovců má středoškolské, nebo učňovské vzdělání a vzdělání základní. Jejich zaměstnávání je spíše nelegální bez požadavku vzdělání,

⁸ MATOUŠEK O., KODYMOVÁ P., KOLÁČKOVÁ J., Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi, str. 317-318

za stravu nebo za „pár“ korun. Průzkumy ukazují, že pracovní uplatnění nachází ve stavebnictví a službách.⁹

2.2.1 Dysfunkční rodinné zázemí a výchova dětí a mladistvých v rodinách

Není plně platným pravidlem, že bezdomovectví má svůj původ v nefunkční rodině. Pravdou ale je, že typy rodin nejasné svou skladbou, nejsou úplně ideální formou zázemí. Z dysfunkčních rodin pochází až 70% mladých bezdomovců.

Narušení vztahů svým způsobem může způsobit i příchod nových členů do domácnosti. Typickým příkladem je příchod nového partnera jednoho z rodičů, třeba i s jeho dětmi. Stejně tak může na dítě působit pěstounská rodina. Předpoklad pro to, aby se dítě v dospělosti stalo bezdomovcem, zvyšuje skutečnost, když je dítě vychováváno mimo rodinu (např. v dětském domově). V těchto případech absentují rodiče, kteří by mohli rozvíjení mladého života pozitivně ovlivňovat. Důvodem pro tuto skutečnost může být to, že rodiče sami nezvládli přijmout určité sociální role, například v závislosti na alkoholu, drogách, psychiatrickém onemocnění, probíhajícím domácím násilím nebo čistě jen opakovaným vzorcem z jejich života. Působení alkoholové závislosti v rodinách přejímají i nejmladší členové rodiny jako běžný jev. Vzorce chování rodičů se přenáší na děti, jež se v rodině tudíž nemohou cítit komfortně. V kombinaci s nepříznivými dědičnými předpoklady může být vyvolána v dítěti agresivita, necitlivost, pocit méněcennosti a jiné negativní vnímání. Výsledkem zanedbávání základní potřeby zázemí bude myšlenka na brzký odchod z domova. V tomto ohledu je vnímána jako důležitá součást pro potlačení širší rodina. Někdo, na koho se dítě může obrátit nebo k němu odejít, třeba prarodiče. Pokud dítě nebo mladistvý nemá tuto možnost, může dospět k závěru, že mu bude lépe, když nebude nemít rodinu žádnou. Ve chvíli, kdy se stává rodina postradatelnou, není dítětem vnímána jako bezpečný prostor, neposkytuje citové a materiální zázemí. Je velmi pravděpodobné, že při odchodu není dítě připraveno na základní zvládání nároků běžné společnosti.

Chování členů v domácnosti k sobě navzájem zakořeňují v dítěti vzorec pro budoucí chování. Pokud se doma potýkají s domácím násilím, nevnímají ho jako bezpečné, a útok přejímají jako jediný a účelný způsob přežití. Je proto důležité sledovat, co v životě mladistvých nastalo, v čem byl jimi spatřován hlavní nedostatek. Často je uváděno:

⁹ https://www.mpsv.cz/files/clanky/20801/sbornik_final.pdf

- Zanedbávání, citové strádání
- Závislosti rodičů, přejímání jejich negativního chování
- Rodiny bez výrazných nedostatků, avšak nezvládnutí dospívání dětí ¹⁰

Tlak společnosti

Kratší cesta k bezdomovectví může být zapříčiněna více okolnostmi. Většinou si mladiství neuvědomují souběh těchto vlivů dříve, než se stanou problémem. Mezi tyto vlivy patří:

- nezdravé zadlužování
- zdravotní komplikace
- rozpor mezi příjmy a výdaji domácnosti
- dlouhodobá nezaměstnanost
- dluhové pasti
- patologické jevy

Různé kombinace výše zmíněných vlivů mohou způsobit vyhoštění z domácnosti nebo rozklad rodiny. K největším rozporům dochází v požadavcích domácnosti a možnostech k jejich naplnění. Přesvědčení vychází z požadavků společnosti a reklamou, především jde o viditelné skutečnosti – vybavení, značkové ošacení, nepřiměřené obdarovávání dětí a jiné. Pokud do života vstoupí nečekané životní události a nedostatečné finanční prostředky, může to vyústit v zoufalou potřebu vyrovnání rozpočtu pomocí hazardních her.

2.2.2 Patologické jevy v rodinách

Každý z členů rodiny zastává určitou sociální roli. Celou tuto skupinu ovlivňuje jak normální, tak patologické chování kteréhokoli z nich. Reakce ovlivňují genetické předpoklady a zkušenosti, jež mají následně vliv na výchovu dětí. Každý rodič nemá předpoklady ke zdravému vychovávání. Tyto předpoklady bývají sníženy především u jedinců, kteří např. trpí nedostatečnou sociální orientací, nízkým sebehodnocením, chovají

¹⁰ VÁGNEROVÁ M., CSÉMY L., MAREK J. Bezdomovectví jako alternativní existence mladých lidí, str. 15-19

se v nějakém ohledu rizikově, nebo si nesou vlastní negativní zkušenosti z dětství. Projekce z vlastního dětství se vyskytuje až v 70% případů.

Domácí násilí

Situace se odehrávají mimo dohled okolí v soukromí rodiny. Postupný rozvoj představuje opakované útoky se zvyšující se tendencí. Projevy mohou znamenat velmi negativní zkušenost, přestože dítě fyzickou bolest zažít nemuselo. Obětí může být kdokoliv z jejích členů, především ten oslabený. Mezi partnery je (zpravidla) žena stavěna do submisivního postavení. Pokud pečuje o děti, stává se závislou na muži. Při řešení konfliktů se začíná objevovat agresivita, která zdůrazňuje prosazování názoru. Dříve nebylo na tento druh rozporů pohlíženo jako na domácí násilí, ale jako na právo muže. Preferuje se řešení prioritně v rámci rodiny. Tendence se projevují nepřiměřenými požadavky na oběť, kontrolou nad jejím životem a dosahováním toho různými prostředky. To je dnes považováno za zneužití své role v rodině. Jedná se o:

- Fyzické ohrožení či napadání
- Sexuální násilí
- Psychické týrání
- Ekonomické omezení
- Sociální izolace

Nicméně, i po odhalení agresorů oběti obvinění často odvolávají. Z výzkumů vyplývá, že obžalováno je přibližně 25%, nemluvě o tom, že spousta agresorů zůstává skrytá po celou dobu. V 80% případů byly taktéž ohrožovány i děti. Především se dění odehrávalo v době, kdy byla rodina společně. Domácí násilí není specifické pro určitou skupinu lidí, vede napříč populací. Spouštěče mohou být různé, záleží na osobnosti násilníka. Podstatou je, že oběť přijme své postavení a podvolí se násilníkově dominanci. Agresor střídá násilné chování s usmiřováním a nepřiměřenými projevy lásky, pocity vedoucí k násilí vnímá jako oprávněné. Oběť popírá jeho negativní chování se silným citovým závazáním. Násilník zdánlivě logickými argumenty manipulativně podsouvá oběti přesvědčení o vlastní neschopnosti, která postupně přestává rozeznávat normálnost.

Děti domácí násilí poškozuje, jelikož ztrácí bezpečí domova. Ať byli nepřiměřeně trestáni, či se stali jen svědky, s násilným chováním ze strany otce se mladí bezdomovci setkali ve třetině případů. Bývají zanedbávané, ohrožené týráním i zneužíváním. Objevují se

vývojové a emoční problémy, poruchy chování, agresivita. Přejímají vzor chování rodičů. U chlapců může docházet ke ztotožňování s agresorem, což mohou promítat ve svých partnerských vztazích v budoucnu. Neztotožňují se pouze s agresorem, mohou se naopak stylizovat i do role oběti.

Sexuální zneužívání

Jedná se o další formu narušení funkčnosti rodiny, s níž se setkávají především dívky. Opět lze téměř s jistotou tvrdit, že naruшитelem je násilník mužského pohlaví. Je možné, že statistické šetření mezi mladými bezdomovci může být zkreslováno citlivostí hovořit o tomto tématu.

Syndrom CAN – syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte

Týrání, zneužívání, zanedbávání. Syndrom CAN se týká poškozování vývoje dítěte – fyzického, psychického, společenského. Dítě poškozují dospělá osoba (zejména rodiče), jejichž jednání není náhodné a tkví v zanedbávání jeho potřeb, jelikož o něj není dostatečně pečováno. Počet případů výskytu v rodinách nelze přesně určit, předpokladem v současné době je postižení přibližně kolem 2% dětí, z čehož více než polovinu tvoří děti mladší šesti let.¹¹

2.2.3 Institucionální výchova

Primárně má dítě právo na růst ve funkční rodině. Pokud rodina selhává, hledá se jiné řešení - pěstounská péče aj. Ve výjimečných případech lze rozhodnout o vyjmutí dítěte z rodiny i bez náhradního řešení. Institucionální výchova plní především funkce prevence, výchovy či nápravy.

Pod ústavní výchovou by se nám měla vybavovat kolektivní výchovná pomoc dítěti a rodině, kterou upravuje občanský zákoník a nařizuje soud. Jedná se o nejzávažší zakročení státem do závažné problematiky rodiny, a tím pádem omezení rodičovských práv a povinností na ochranu dítěte. Tento postup se volí v takových situacích, v nichž je dítě ohroženo sociálně patologickými jevy - zanedbáváním, rodiče na něj dostatečně nedohlíží, řádně nepečují a ohrožují tím jeho vývoj.

¹¹VÁGNEROVÁ, M., Psychopatologie pro pomáhající profese. Str. 593-628

Dalším důvodem pro umístění do ústavní péče může být již narušení vývoje dítěte rodiči, jenž se rozporuje s jeho zájmy. Není tedy pro dítě žádoucí v takovém prostředí setrvávat. Také se ukládá pro jiné objektivní závažné důvody, zejména v případech, kdy rodiče situaci nezvládají a nespolupracují s OSPOD.

Ústavní zařízení:

- Dětské zdravotnické domy
- Školská zařízení
- Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc
- Zařízení sociálních služeb¹²

Po opuštění instituce (záleží také na věku) se děti zpravidla vrací ke své původní rodině. Časté řešení bytové situace (pokud se nechtějí ke svým rodičům vracet) nachází na ubytovnách, jelikož nejsou připraveni ani schopni si zajistit např. nájemní byt. Další varianta představuje azylové domy nebo domy na půl cesty. Institucionální výchova neupřednostňuje u dítěte samostatnost, tudíž není na tento způsob života připraveno. Výsledkem může být závislost na službách.

Přestože dnes není ústavní péče jedinou alternativou výchovného systému, stále se upřednostňuje. O dítě pečuje větší množství osob. Není možnost navázat hlubší citové vazby, což má v dospělosti za důsledek navazování povrchních vztahů a naopak. Jedinec neumí v budoucnu přijmout rodičovskou roli (načež jejich děti čeká stejný osud). Často se oddělují sourozenci pro různorodost věku. Dítě nemá možnost přejímat model běžné rodiny a chod domácnosti. Poté odchází do zcela neznámého prostředí, kde není schopno samostatně hospodařit ani s finančními prostředky. Krom jiného, pro obstarání financí se často uchylují k trestné činnosti nebo prostituci.

Důvodem pro umístění do ústavní péče není jen trestná činnost. Především jde o poruchové chování a nedostatečnou schopnost rodiny k zajištění vhodných podmínek pro výchovu, sociální a ekonomické prostředí. „V České republice neexistuje státem garantovaný systém služeb sociální prevence, který by dítěti po opuštění institucionální péče

¹² HRUŠÁKOVÁ M., KRÁLÍČKOVÁ Z., WESTPHALOVÁ L., Rodinné právo, str. 291-294

zaručoval důstojné podmínky pro život a plynulý přechod do normálního dospělého života“.¹³

2.2.4 Školní (ne)úspěch

Důležitým faktorem pro vrácení se do společnosti je vzdělání a kvalifikace, kterou tato skupina lidí více méně postrádá. Lidé žijící na ulici ale mezi své hodnoty školní úspěšnost neřadili, což v pozdějším věku vnímají jako problematické. Podle průzkumů je mnohdy neřadí ani do témat hovoru, protože jejich strádání a ztráta motivace se zřejmě značně promítaly v jejich školní úspěšnosti a docházce. Stejný přístup můžeme sledovat i v průběhu jejich životního propadu. Negativní jevy, jako je například braní drog, konzumace alkoholu či chození za školu se stávají jen zástěrkou hlubšího problému. Ve stylu jejich života není zasazena povinnost a možná po letech boje o celkovou existenci ani chuť udělat krok ke změně.

Spojitosť je také vnímána s neuznáváním autorit a předčasným osamostatněním. Nepřipraveni vstupují do dospělého, ale ne plnohodnotného života, po mnohdy ani nedokončeném základním vzdělání. Bez osvojení základních návyků, ke kterým nebyli od dětství směřováni, se jako dospělí jen těžko budou učit. Problematické se spíše jeví jejich chování než samotné studijní neúspěchy. To je spíše následkem propadajícího se dna. Školní úspěšnost také může být odrazem statusu rodiny. Nízký intelekt a nedostatečná podpora od rodičů se také jeví jako značná příčina. To, že dítě nepatří mezi žáky s vynikajícím prospěchem, není až tak žádoucí. Rodina přijímá dítě i jako podprůměrné. Lhostejnost ke vzdělání tedy proudí z obou stran.

Z hodnocení výsledků výzkumu vzešel zajímavý fakt. Lidé bez domova, kteří byli účastníky, udávali, že vztahy ke svým učitelům neměli tak špatné. Minimálně nesouvisely s nimi jako s osobami, ale prakticky měli sníženou toleranci nastavenou ke všem stejně.

Z šetření také vyplynulo, že úpadkem školní úspěšnosti také mizela šance postoupit dál a jejich možnosti se značně omezily. Neměli na výběr a jejich motivace pro změnu zmizela v dáli. V tom se samozřejmě odráží následný přístup, jako je nerespektování autorit, opětovná nedostatečná docházka, předčasný odchod ze studií. Projev pasivity můžeme sledovat v jejich nezaměstnanosti. Nebo je na místě říci až nezaměstnatelnosti?¹⁴

¹³ www.mpsv.cz/files/clanky/20801/sbornik_final.pdf

¹⁴ VÁGNEROVÁ M., CSÉMY L., MAREK J. Bezdomovectví jako alternativní existence mladých lidí, str. 45-51

2.2.5 Duševní onemocnění

Jedná se o zjevnou příčinu i důsledek ocitnutí se na ulici. „Největší problém představují psychózy, závislosti, neurózy a deprese.“... a chudoba.

Příčina problému bezdomovectví souvisí s nedostatkem financí. Osoby s duševním onemocněním jednoznačně finančním nedostatkem trpí. Čím je tato skutečnost způsobena? Psychické poruchy se projevují nejčastěji během adolescence či rané dospělosti. Školní úspěšnost, anebo neúspěšnost dává předpoklad pro získávání potřebných dovedností, rozvoj schopností. Výsledkem je zúžení možností na trhu práce a vyhledávání pozic bez požadavků na kvalifikaci. Kvůli sníženým schopnostem a omezení onemocněním vyhledávají částečné úvazky, brigády atd., kterými si zajistí pouze minimální příjem.

Lidé s duševním onemocněním trpí především tím, že se pohybují na hranici životního minima. Tato skutečnost znemožňuje uspokojování mnohdy základních potřeb, jako představuje například ošacení. S příjmem také souvisí trávení volného času. Pro mnohé osoby je tímto přerušena možnost spojení se společenským prostředím, navazování kontaktů atd. Mimo jiné není ojedinělostí diskriminace takto nemocných na trhu práce, znemožnění kariérního postupu a podobně. Předběžně si zaměstnavatelé tyto nemoci mohou spojovat se špatnou docházkou nebo nízkým pracovním nasazením.

Když se podaří získat zaměstnání, jak o něj lze zase rychle přijít? Jednou z variant je diskriminace a nevědomost o duševních onemocněních. Druhá, že léky se podílí na běžném fungování v životě. Není ojedinělé, když má člověk pocit, že už se cítí lépe, léčiva vysadí. Ne vždy zaměstnavatel onemocnění v pracovním výkonu zohledňuje a uchyluje se k neadekvátnímu jednání, či dokonce ukončení pracovního poměru.¹⁵ Zaměstnavatelé v rámci jednoho výzkumu o zaměstnávání odpovídali tak, že pracovní místo by spíše poskytlí osobám propuštěným z výkonu trestu, než schizofrenikovi.

Z jiných studií okolních států vyplynulo, že lidé s duševním onemocněním nejsou žádoucí ani jako sousedé. Z výzkumů vyplynulo, že méně žádání už jsou jen osoby závislé na alkoholu. Dále je také zřejmé, že postoj veřejnosti ovlivňují masmédia, která podněcují negativní reakce.¹⁶

Typy psychických onemocnění:

- Schizofrenie

¹⁵ PRŮDKOVÁ T., NOVOTNÝ P. Bezdomovectví, str. 31, 20.

¹⁶ THORNICROFT, G. Ti, kterým se vyhýbáme: diskriminace lidí s duševním onemocněním, str. 95

- Depresivní porucha
- Bipolární porucha
- Poruchy osobnosti
- Úzkostné poruchy
- Obsedantně kompulzivní porucha
- Poruchy příjmu potravy
- Užívání návykových látek¹⁷

2.2.6 Závislosti

Psychoaktivní látky

Zneužívání psychoaktivních látek lze vysvětlit tak, že lidé měli a mají potřebu úniku z reality a nepohodlí do lepšího světa či jeho iluze. Nebrání tomu ani skutečnost, že žádaný efekt po požití trvá pouze určitý čas a po jeho vyprchání má nepříznivé důsledky. Pro dosahování žádoucích pocitů se užívaly látky přírodní, poté i syntetické. V naší oblasti lidé dávají přednost především alkoholu. Aktivním opakovaným zaměřením se na určitý druh látky lze vypěstovat závislost. Drogová závislost má rychlejší nástup než alkoholová.

Postoje k postupnému výskytu nových látek se různily. Důsledky dlouhodobého užívání byly zpočátku neznámé. Společenské postoje samy o sobě nerozhodují o míře zacházení či zneužívání například. Společnost však rozhoduje o sankcích za nežádoucí chování s látkami spojenými. Nejrizikovější částí populace jsou mladí lidé. Na vzniku závislosti mohou mít vliv i genetické předpoklady, složení látky, vliv sociálního prostředí, biologický základ a jiné. Snižování účinku je často důvodem pro častější užívání, s klesajícími hodnotami totiž potřeba neustává. Jaké existují motivace pro užívání:

- Únik od reality, řešení problémů
- Dosahování uspokojení, únik ze stereotypu
- Užívání v určité subkultuře

Ve vztahu ke skupině bezdomovců lze zmínit společný rys, pro který se dá užívání psychoaktivních látek předpokládat. Uživatelé bývají lidé, již mají často nižší úroveň vzdělání, nepřiměřené sebehodnocení, nedostatečnou důvěru v sebe sama. Současně také

¹⁷ www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/rodina-v-problemove-situaci/psychicke-problemy-v-rodine/nejcastejsi-dusevni-onemocneni.shtml

neočekávají pozitivní vyhlídky budoucnosti a postrádají dlouhodobé cíle. Užívání ovlivňuje také osobnostní rysy. Jedinci trpící nepohodou a labilitou mohou využívat psychoaktivní látky pro odbourání stresu a zvládnání zátěžových situací. Závislý se soustředí na přítomnost, budoucnost neplánuje a nezabývá se jí. Ohroženi jsou ve vyšší míře lidé s poruchou osobnosti, ale také s jinými psychickými poruchami.

- Sociální faktory zvyšující riziko užívání:
- Dostupnost ve společnosti
- Anonymita městského prostředí
- Dysfunkční rodina, přejímání jejího modelu
- Vlivy sociálních skupin
- Školní neúspěšnost, dosažení nízkého vzdělání
- Sociální deprivace

Důsledky dlouhodobého užívání se projevují somatickým poškozením zdraví. Hrozí zde zvýšené riziko nákazou hepatitidou či HIV. Dále také poškozuje CNS. Dochází ke změnám na vzhledu uživatele. V terminální fázi zneužívání drog dochází k rozkladu osobnosti a přetrhání sociálních vazeb. Kontakty jsou udržovány zejména s příslušnou subkulturou. Opadnutí zábran při obstarávání potřebné látky vede i k trestné činnosti.

Typy psychoaktivních látek:

- Opioidy – první účinek slabý, avšak vysoké riziko závislosti, užívání je snahou zabránit abstinčním příznakům

Sedativa, hypnotika, analgetika – rozvíjí se dlouhodobě, jelikož na první pohled působí jako dočasné nebo preventivní řešení

- Stimulancia – zvyšování bdělosti, výkonnosti a zrychlování metabolismu, užívána jako doping
- Halucinogeny – hlavní účinek je změna vnímání (euforie, ale i úzkosti), nesou riziko psychické závislosti
- Kanabinoidy – účinky různorodé, změny nálad a vnímání, vznik psychické závislosti
- Organická rozpouštědla – velice nebezpečná, levná a dostupná, vytvoření psychické závislosti, vyvolává apatii, celkové zpomalení, nepřiměřené

emoce, vysoké riziko poškození zdraví, jak psychického tak fyzického, a smrti, postupný rozklad osobnosti, ztráta sociálních návyků

Alkoholismus

Alkohol se taktéž řadí mezi psychoaktivní látky. Jeho tradice sahá daleko do historie, konkrétně do Staré Číny. Osoby na něm závislé jsou stále nejpočetnější skupinou. Přestože představuje drogu společenskou, dominující skupina uživatelů zahrnuje zatím muže. Oblíbenost užívání ovlivňuje fyziologické a metabolické zpracování. Větší pravděpodobnost užívání alkoholu ve vyšší míře bude u těch jedinců, kteří mají po požití příjemné prožitky. Alkohol společnost toleruje, jelikož v určitých situacích je žádoucí uvolnění a očekává se udržení únosné hranice. Společností není přijímána nedostatečná regulace alkoholového opojení. Lidé bývají odmítáni, odsuzováni. Alkoholismus snižuje sociální status. Na ženy je pohlíženo hůře.

Významným faktorem k rozvoji závislosti jsou dědičné predispozice. Vytvoření závislosti vzniká při dlouhodobém pravidelném užívání, u mladistvých již za několik měsíců. Oproti tomu boj s alkoholismem trvá po celý život.

Při alkoholismu se jedinec potýká s mnoha psychickými změnami. Přesto však nelze definovat jeho typickou osobnost. Časté změny nálad mohou vyústit i v přehnané reakce, až v agresi. Náhle se mění postoje vůči světu, ochlazuje vztahy a vede k osamělosti. Okolí tyto osoby zpravidla odmítá a opovrhuje jimi. Celková ztráta náhledu má za příčinu pocit nespravedlnosti a sebelítosti, neschopnost si přiznat potíže. Nepříznivým vlivem vznikají obtíže spojené s CNS, především pro vznik poruch jak psychických, tak somatických. Reakcí na snížení dávky mohou být sluchové halucinace, zhoršující se paměť, snížení inteligence, orgánové poruchy, změny vzhledu spojené s celkovou zanedbaností hygieny.

Sociální snížení statusu souvisí se snížením pracovní výkonnosti, ztrátou pracovních návyků. Často dochází ke ztrátě zaměstnání, jedinec bývá odmítán a zůstává nezaměstnaným.¹⁸

Gamblerství

Problémem dnešní doby je mimo jiné patologické hráčství. Osoby závislé opakovaně vkládají do her finanční prostředky. Gamblerství postupně vede k zadlužování a ztrátě

¹⁸ VÁGNEROVÁ, M. Psychopatologie pro pomáhající profese, str. 547-571

hodnot. Nejvíce ohroženou skupinou jsou mladí lidé. V celkovém poměru převažuje mužská část populace (avšak ženy nejsou výjimkou). Zpočátku nevinná hra může vzbuzovat vidinu lehké výhry, ke které může dojít. Četnost sázení a vklad financí má zvyšující se tendenci. Závislý myslí na výhru, pokouší se dosáhnout svého cíle. Zpravidla hraní nepřiznává a pokouší se dosáhnout cíle za pomoci výpůjček financí. Následkem neúspěchu se mohou projevovat depresemi, osamělostí, ztrátou zájmů, ztrátou bydlení, kriminalitou, užíváním alkoholu či jiných omamných látek, atd.¹⁹

2.3 Důsledky žití bez domova

Ohrožení sociálním vyloučením na okraj společnosti nejsou pouze jedinci, kteří jsou více zranitelní – znevýhodnění fyzickým nebo psychickým stavem, hůře sociálně integrování atd., ale také ti, kteří jsou na okraj společnosti vytlačováni. To může mít právě za následek rozvoj duševních a fyzických poruch, sklony k depresím a sebevražedným sklonům.

Jak bylo již řečeno, výše zmíněné důvody bezdomovectví mohou být navzájem propojené také v důsledky – nezaměstnanost, alkoholismus, drogová závislost, duševní onemocnění atd. Nezaměstnanost s sebou přináší značné omezení ve finanční oblasti, ztrátu pracovních návyků a asociální chování. Volný čas tráví neustálým vegetováním a přežíváním. Na neuspokojené potřeby rezignují, nevěří ve změnu, trpí citovou deprivací a nad budoucností neuvažují. Potřebu v oblasti citu mohou uspokojovat tím, že se jejich společníkem stane pes. Vztah ke zvířeti může poukazovat na míru citové deprivace.

Bezdomovci bývají uživateli služeb, jež poskytují různé instituce sociálního a charitativního směru. Život na ulici vede ke ztrátě hygienických návyků. S lidmi komunikují sporadicky, s výjimkou lidí jim podobných. Díky všem vlivům (alkohol, drogy, psychický stav, aj.) bývají emočně oploštělí, sebestřední a od společnosti pocítují křivdu. Odmítají normy běžné společnosti, nemají pro ně význam. Mají svůj alternativní způsob žití, který s sebou nese také zdravotní obtíže. Jak již bylo několikrát zmíněno, nejsou to jen duševní onemocnění. Důsledkem životního stylu a absencí hygieny mívají problémy také somatické, zpravidla neřešené. Pokud dojde k hospitalizaci, řešení je dočasné a riziko úmrtí se přecházením nemocí zvyšuje.²⁰

¹⁹ <https://zavislost.zdrave.cz/gamblerstvi-aneb-laska-k-hazardu/>

²⁰ VÁGNEROVÁ, M. Psychopatologie pro pomáhající profese, str. 750-755

2.4 Bezdomovectví a legislativa

Samotný pojem bezdomovectví není v právních normách k nalezení. Co ovšem můžeme nalézt je výpověď článku 13 Evropské sociální charty, který deklaruje, že ti, kdo postrádají finanční prostředky, nejsou zbaveni právy na sociální a zdravotní pomoc. Dále můžeme nalézt odkaz Listiny základních práv a svobod, konkrétně příloha 3.

Služby prevence bezdomovectví jsou obsaženy v zákoně o sociálních službách a tyto aktivity lze činit v jeho souladu.

Svou totožnost v České republice dokládáme především občanským průkazem, případně rodným listem či pasem. Lidé bez domova zpravidla tyto doklady postrádají. Nejsou jimi pokládány za natolik důležitou součást života, aby se jimi museli zabývat. Pokud je jako důležité vnímají, mohou je odrazovat administrativní úkony spojené s jejich vyřízením. Samostatně nezvládnou dojít na příslušný úřad a vyplnit k tomu potřebné formuláře, kterých je dnes opravdu velké množství. Zorientování se v nich je složitým úkolem téměř pro každého. Navíc na vystavení nových dokladů je určená lhůta a dále také příslušné poplatky. Předsudky bezdomovců a úřadů vůči sobě navzájem vyřízení znemožňují. Z jedné strany působí strach z předsudků a ponížení, znechucených pohledů, ze strany druhé předsudky, obavy.

Doklady uvádějí místo trvalého bydliště. Ačkoliv je pravdou, že bezdomovci se zpravidla nezdržují ani na tomto místě. Některé magistráty nebo městské úřady však umožňují lidem bez domova přihlášení.²¹

²¹ PRŮDKOVÁ T., NOVOTNÝ P. Bezdomovectví., str. 32

3 Prevence proti bezdomovectví

Prevence znamená předcházení nežádoucímu jevu. Při našem tématu hovoříme tedy o jevu bezdomovectví a zamezování zhoršování bytové situace. Prevenci lze provádět v oblasti dluhů, bydlení, zdravotního stavu, atd. Terénní služby a programy sociální rehabilitace umožňují práci jak s osobami ohroženými bezdomovectvím, tak s osobami postiženými ztrátou bydlení.

Těžko lze ale včasné působit na osoby ohrožené ztrátou bydlení z důvodu nehrazení nájemného. Pronajímatel nařídí vystěhování, úhradu dluhu vymáhá exekučně. Dlužník záležitosti řešit neumí, neví jak, pomoc nevyhledá nebo jednoduše řešit nechce. Co s tím?

Při zabývání se prevencí v České republice musíme podotknout, že nenalezneme systémové řešení. Na tuto skupinu osob je nahlíženo jako na negativní jev, a tak se k němu i přistupuje. Řešení se hledá až ve chvíli, kdy to vyžaduje naléhavost situace – například zima. To vypovídá o zavírání očí před důležitostí hledání řešení. Pokud se vytlačí mimo dohled společnosti, problém se zdá vyřešen, jelikož se vytlačí i z povědomí. Prevence nezasahuje pouze do zájmů ministerstva práce a sociálních věcí, ale také ministerstva spravedlnosti, školství, zdravotnictví, zřizovatelů institucí a jiné.

Včasným řešením lze přitom zachovat lidskou důstojnost. Tímto způsobem jde umožnit rychlejší začlenění osoby do běžného života a ochránit ji před ztrátou přístřeší. Jedná se o efektivnější alternativu než řešení využíváním pobytových služeb.

- Primární – veřejná informovanost o faktorech, které mohou vést k bezdomovectví. Jedná se o společenské vzdělávání o přijímání zodpovědnosti za své jednání. Formování osobnosti probíhá již od dětství, proto je důležité předcházet rizikům od útlého věku až do dospělosti a také v jeho okolí – v rodině, vzdělávacích institucích atd. Pozitivní dopad bude mít také eliminace (v lepším případě úplné odstranění) předsudků těch, již přicházejí s tímto typem osob do styku.
- Sekundární – cílené aktivní působení na okruh osob přímo ohrožených v budoucnu jevem bezdomovectví. Jde o budoucí propuštěné z různých druhů institucí, o jedince setrvávající v dlouhodobé nezaměstnanosti.
- Terciální – jedná se o pomoc osobám či rodinám, které se již bez přístřeší ocitly a nemají vlastní domov, avšak nežijí na ulici. Tyto osoby nalezneme především v evidencích dlužníků. Jelikož není s těmito skupinami lidí v praxi

příliš pracováno, končí jako dlouhodobí uživatelé pobytových sociálních služeb a doba na vrácení do běžného života se prodlužuje.²²

²² https://www.mpsv.cz/files/clanky/20801/sbornik_final.pdf

4 Sociální práce

4.1 Sociální služby dnes

Sociální služby jsou řízeny Zákonem o sociálních službách č. 108/2006 Sb., který upravuje vztahy při poskytování a je komplexní právní normou. Poslední platné úpravy tohoto zákona nastaly 1.1.2010. (www.poradnaprouzivatele.cz)

Poskytovatelem mohou být fyzické osoby, územní samosprávné celky, právnické osoby, ministerstvo práce a sociálních věcí a jím zřízené organizační složky státu, jež splnily podmínky stanovené zákonem a jsou registrovány příslušným orgánem státní správy.

Jak už bylo zmíněno, zákon ukládá poskytování sociálních služeb bezplatně. Zahrnuje služby zajišťující pomoc či podporu za účelem prevence nebo začlenění. Pojmy, jichž se tato činnost týká:

Nepříznivá sociální situace – oslabení nebo ztráta schopnosti řešení (zdravotní stav, věk, krize, návyky, atd.)

Dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav - trvalejší více jak jeden rok, omezení schopností, omezená soběstačnost, atd.

Přirozené sociální prostředí – vazby s rodinou, blízkými či jinými osobami

Sociální začleňování – proces návratu nebo zapojení do chodu běžné společnosti pro ohrožené nebo vyloučené

Zdravotní postižení – důsledky fyzického či psychického postižení vedoucí k závislosti na jiných osobách

Plán rozvoje sociálních služeb – aktivní podílení na zjišťování potřeb osob a jejich uspokojování dostupnými zdroji a možnostmi (krajské plány, apod.)

4.1.1 Druhy sociálních služeb

- Základní sociální poradenství
- Odborné sociální poradenství
- Služby sociální péče
- Osobní asistence
- Pečovatelská služba
- Tísňová péče
- Průvodcovské a předčitatelské služby

- Podpora samostatného bydlení
- Odlehčovací služby
- Centra denních služeb
- Denní stacionáře
- Týdenní stacionáře
- Domovy pro osoby se zdravotním postižením
- Domovy pro seniory
- Domovy se zvláštním režimem
- Chráněné bydlení
- Sociální služby ve zdravotnických zařízeních ústavní péče
- Služby sociální prevence
- Telefonická krizová pomoc
- Tlumočnické služby
- Azylové domy
- Krizová pomoc
- Nízkoprahová denní centra
- Noclehárny
- Služby následné péče
- Sociálně aktivizační služby
- Sociálně terapeutické dílny
- Terapeutické komunity
- Terénní programy
- Sociální rehabilitace²³

4.1.2 Služby pro osoby ohrožené bezdomovectvím a bezdomovce

Sociální poradenství

Poradenství znamená nový druh bezplatné poradenské služby v rámci sociálních služeb, ve spojitosti s přijetím nového zákona o sociálních službách a jeho návazných změn, který přináší a otevírá nové příležitosti, ale také problémy. Náklady hradí dotace

²³ https://www.mpsv.cz/files/clanky/2918/druhy_soc_sluzeb.pdf

Ministerstva práce a sociálních věcí na provoz sociálních služeb a částečně Evropský sociální fond.

Úkole poradenské činnosti je zprostředkování rychlé a odborné pomoci „ve správný čas na správném místě“ při řešení problémů různých typů a skupin těch, kteří již jsou uživateli sociálních služeb nebo se jimi stávají. Základní sociální poradenství jsou povinna zajistit všechny typy služeb bez rozdílu.

Odborné sociální poradenství má široké spektrum. Podpora poradenství tkví v konkrétních problematických oblastech či krizových situacích. Je poskytováno v různých typech poraden od manželských, přes oběti domácího násilí až po ty, co poskytují pomoc osobám se zdravotním postižením. Jedná se podporu, pomoc či získávání jistoty při podávání žádostí, užívání a kontroly příspěvků, poradenství v rámci uzavírání smluv, řešení případných sporů, ztráty zaměstnání, bydlení atd.

Provozní doba jednotlivých typů poraden je individuální. Schůzky se sjednávají osobně, telefonicky či elektronicky. Kromě setkání v místě poradny je také dle možností návštěva poradce v místě trvalého bydliště.

Telefonická krizová pomoc

Telefonická krizová pomoc poskytuje služby bezplatně, je určena pro osoby v krizi, obtížné životní situaci či ohrožení života nebo zdraví. Má preventivní funkci. Napomáhá při uplatňování práv, oprávněných zájmů a obstarávání vlastních záležitostí. Služba se poskytuje po dobu nezbytně nutnou, dokud nebude žadatel schopen situaci řešit samostatně.²⁴

Azylové domy

Jedná se taktéž o preventivní sociální službu, pobytovou, určenou osobám, které přišly o bydlení nebo ohroženým v důsledku závažné životní události, ztrátou bydlení. Kromě poskytnutí ubytování zajišťují stravu či pomoc při jejím obstarávání a zajišťují pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a obstarávání vlastních záležitostí. Součástí je tedy podpora při řešení situace. Azylové domy rozlišujeme podle cílové skupiny. Služba je po dobu jejího užívání hrazena, výši upravuje zákon.²⁵

²⁴ www.bezplatnapravni poradna.cz/online-zdarma/ruzne/pravnicko-slovník/36891-telefonicka-krizova-pomoc-co-je-to-vysvetleni-informace.html

²⁵ www.bezplatnapravni poradna.cz/online-zdarma/ruzne/pravnicko-slovník/36611-azylovy-dum-co-je-to-definice-vysvetleni-priklad-informace.html

Nízkoprahová denní centra

Služba bývá poskytována ambulantně, lze i terénní formou (pro osoby bez přístřeší). Zde existuje možnost provedení osobní hygieny. Uživatelé mají dále možnost přípravy stravy, případně její zajištění. Dále zahrnuje pomoc při obstarávání potřebných záležitostí.

Nízkoprahová denní centra také fungují pro děti a mládež. Věkové rozmezí uživatelů se pohybuje mezi 6 – 26 lety. Úkolem je snaha o snížení rizik, nalezení vhodného řešení pro ohrožující situace, zlepšení kvality života především těch, které ohrožují různé typy nežádoucích společenských jevů. Zpravidla obsahuje výchovné a vzdělávací aktivity, vhodné volnočasové aktivity, nácvik různých dovedností ve vhodném prostředí. Samozřejmostí je součást pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů uživatele.

Noclehárny

Poskytují služby ambulantní formou za poplatek. Součástí tohoto dočasného ubytování přes noc je možnost využití zařízení pro osobní celkovou hygienu. Vzhledem k fluktuaci uživatelů se zde více uklízí a vyměňuje ložní prádlo.

Terénní programy

Terénní programy se poskytují prostřednictvím pracovníků terénní práce pro osoby, jež jsou vystaveny rizikovým jevům nebo rizikovým způsobem života žijí. Lze poskytovat službu anonymně. Jedná se zejména o osoby bez domova, závislé na návykových látkách a jiné problémové skupiny. Terénní pracovníci aktivně tyto skupiny osob vyhledávají a zasahují pomocí prevence a snaží se život v negativním prostředí minimalizovat. Důležitý prvek tvoří zprostředkování kontaktu se společenským prostředím a opět pomoc při obstarávání vlastních zájmů klienta a osobních záležitostí.²⁶

4.2 Sociální práce s osobami bez přístřeší

Bezdomovectví je charakterizováno jako sociální jev způsobující sociální vyloučení ohrožením různorodých problémů, avšak důsledek bývá stejný - tedy život zpravidla na ulici a ztráta domova. V terminologii se pro jedince bez domova používá termín bezdomovec, veřejností spojovaný s negativním stereotypem – jen tak se povalující zanedbaní opilci, kriminálníci, nezaměstnaní apod.

²⁶ https://www.mpsv.cz/files/clanky/2918/druhy_soc_sluzeb.pdf

Jak už bylo řečeno, bezdomovcem je označen jedinec nacházející se bez trvalého domova v bezprostřední nouzi, bez dostatečně dostupných zdrojů, kterými by bylo možné řešit problémy svépomocí a zamezit tím ohrožení své existence. Výraz domov se spojuje s rodinou, určitou mírou bezpečí a zázemím, hlubšími sociálními vazbami a s tím spojenými emocemi, které tyto osoby postrádají. Existuje také menšina jedinců, již si tento životní styl volí sami a jsou takto spokojení. Ti se ale zpravidla nestávají klienty sociálních služeb, nechtějí být závislí na podpoře a pomoci zprostředkovaných institucemi.²⁷

²⁷ MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ P., KOLÁČKOVÁ J. Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi, str. 315-328

Praktická část

5 Sociální pomoc osobám bez přístřeší

Důležitý „odrazový můstek“ pro osoby bez přístřeší tvoří motivace pro nalezení řešení v oblasti bydlení a zlepšení finanční situace. Poskytnutí základního zázemí lze zajistit již zmíněnými azylovými domy, ubytovnami, případně chráněným bydlením nebo různými podporami samostatného bydlení. To jde ruku v ruce nejen s právy a povinnostmi, ale také docela jistě s platební morálkou. Díky dávkám státní sociální podpory lze zajistit provázanost úhrad jistých nákladů. Zde má sociální pracovník podpůrnou úlohu. Zájemce/klient mnohdy netuší, jaké kroky by v řešení své situace měl podnikat. Nebo čistě jen z nějakého důvodu vnímá svou potřebu bez uvědomění si souvislostí.

Další oblastí, na kterou by se měl sociální pracovník či pracovník v sociálních službách ohlížet, je nejen výše uvedená platební a jiná morálka, ale taktéž dluhová problematika. Z dostupných zdrojů a internetových odkazů (například www.mapaexekuci.cz) je zřejmé, že v Karlovarském kraji se nachází velký počet osob v exekuci (aktuální procentuální vyjádření 15,81%). Pozor! Tato poznámka není poukazem na to, že lidé bez přístřeší jsou automaticky dlužníky. Rozhodně jimi být nemusí. Avšak předlužení může být důvodem pro ztrátu zaměstnání, bydlení, sociálního statusu, ztráty rodinného zázemí. V této souvislosti pokládám za nezbytné se zamyslet nad Karlovými Vary jako takovými. Zda poskytuje „příhodné klima“ bezdomovectví či nikoliv. Co lze v následujících letech očekávat.

Na úplný úvod praktické části bych se ráda podělila o svou první zkušenost v osobním životě s člověkem bez domova. Jde o příběh, který se stal před mým prvním zaměstnáním v sociální oblasti. V následující části uvádím, jak proběhlo mé setkání s člověkem, respektive latentním bezdomovcem, jež bylo pro mne prvním impulsem pro hlubší zájem o tuto problematiku. Do té doby jsem znala pouze nevzhledné povaleče v parcích žadonicí o peníze. Šlo o dobu mých studií v Praze.

Příběh paní Marie

Na doporučení kolegyně z výroby se dostavila paní Marie, žena středního věku, poměrně zvláštního vzezření. Vlasy měla prošedivělé, chybělo jí několik předních zubů. Při celkovém pohledu působila poměrně zanedbaně. Měla ale zkušenosti s prodejem, přivydělávala si na vánočních trzích. Říkávala o sobě, že v mládí také studovala vysokou školu, kterou nedokončila. Při prvním prodeji uplatnila své zkušenosti, hovořila několika jazyky. Zdálo se, že se zákazníky jedná profesionálně. Kdybychom opomenuli její vzhled, působila jinak poměrně dobrým dojmem. Majitelka se rozhodla paní Marii přijmout také přímo do výroby, aby si vydělala více peněz. Jediným požadavkem bylo, aby dodala výpis rejstříku trestů, protože práce zahrnovala manipulaci s penězi na trhu a dohled na pokladnu ve výrobě.

V prvních dnech se nedělo nic zvláštního. Bylo vítáno, že Marie nespíchá po práci domů. Ochotně zůstávala v práci déle než všichni ostatní. Brzy ráno nastupovala do pracovního procesu. Často říkávala, že už roky žije sama. Rodinu ani známost neměla. Letmo se zmínila o bydlení nedaleko od výroby. Poté vzaly události zcela jiný rozměr.

V mnoha ohledech se její životní příběh začal od původního lišit. Vyprávěla o své závislosti na hracích automatech. Kvůli tomu ji rodina zavrhlá, proto z počátku popírala její existenci. Neuběhlo ani pár týdnů a začala po majitelce vyžadovat několikrát do měsíce zálohy za práci. Kolegové si začali všimnout neměnnosti jejího oblečení. To bylo ale přisuzováno její špatné finanční situaci. Spolupracovnice jí nějaké oblečení čas od času dokonce darovaly. Sama majitelka zajistila kadeřnickou službu a začala vyjednávat stomatologa. Samozřejmě také chtěla, aby na zákazníky působila co nejlépe. Chtěla být Marii nápomocná a měla zájem na tom, aby v provozu zůstala.

Paní Marie jezdila na trhy samostatně. Po jejich skončení odevzdávala tržbu v kanceláři. Zpočátku se jí dařilo, ale odevzdávala den ode dne méně. To bylo přisuzováno nestálosti návštěvníků. Také její požadavky na vyplácení záloh byly čím dál vyšší. Netrvalo dlouho a začala si půjčovat peníze i z pokladny. Ve výrobě pracovníce nacházely různě poschovávané Mariiny osobní věci. Hájila se tím, že si je jen přenáší ke kamarádce, protože mění bydliště. Nechtěla, aby prý překážely v šatně.

Jednoho rána jedna ze spolupracovnic přišla do výroby o dvě hodiny dříve než obvykle. Marie tam už byla a pila kávu. Nikde se nesvítilo, ale ona si stála za tím, že přišla dříve, jelikož nemohla spát. Zhasnutá světla schovávala za úsporu energie. Její chování bylo čím dál více podezřelější. Začaly se ztrácet věci. Nejen potraviny, ale také oblečení spolupracovnic, lahve s alkoholem na přípravu výrobků. Podezření na Mariin pochybný

způsob života vzrůstalo. Přestože jí byla nabízena pomoc ze všech stran, odmítala s tím, že žádné problémy nemá.

Jak to nakonec dopadlo? Mezi věcmi, které Marie v zaměstnání různě schovávala, našla majitelka mnoho dokumentů vypovídajících o jejím životě. Rozsudky, pokuty, výzvy a mnoho dalších. Žalovali ji pro finanční a jiné podvody, mimo jiné předchozími zaměstnavateli. Poté se rozjelo velké pátrání. Marie byla uživatelkou služeb Armády spásy (která opravdu byla nedaleko výroby), kde však nehradila poplatek za ubytování a musela se vystěhovat. V době, kdy všechny tyto skutečnosti vyšly najevo, byla prodávat na trhu. Majitelka se u stánku zastavila, aby jí sdělila, že až její pracovní směna skončí a pojedou vrátit neprodané zboží, o celé situaci si promluví. Ten den také Marie při přípravě věcí na trh vybrala všechny peníze z pokladny, za kterou byla ve výrobě zodpovědná.

Marie už se ale se zbožím ani s penězi nikdy nevrátila. Telefonní číslo bylo ještě ten den neexistující. Poslední zpráva, co jsme o ní měli - když zaslala majitelce prostřednictvím elektronické pošty vzkaz s omluvou, že se nechtěla takto zachovat, ale že už svou situaci nezvládla a klíče od výroby jí zašle poštou. Což se samozřejmě nikdy nestalo.

Kdybychom měli zpětně přemýšlet nad tím, co bylo zmíněno v bodech první části této práce, objevili bychom potvrzení hned několika rysů latentního bezdomovectví.²⁸

²⁸ SVOBODOVÁ, T. Vlastní poznatky

6 Registrované sociální služby

Pokud máme v povědomí nějaké sociální služby a potřebujeme si ověřit, zda jsou ještě aktuální, existuje řešení. Na Magistrátu města Karlovy Vary se nachází volně dostupná brožura, v níž nalezneme kompletní pravidelně aktualizovaný seznam registrovaných sociálních služeb v Karlovarském kraji.

Pokud bychom shledali, že potřebujeme ověřenou informaci ihned a není zrovna prostor k návštěvě magistrátu, jednodušším řešením je elektronická verze. Stačí zadat do vyhledávače adresu www.iregistr.mpsv.cz. Stránky spravuje Ministerstvo práce a sociálních věcí. Zřízení je dle zákona o sociálních službách, tedy dle zákona 108/2006 Sb. Jak tyto stránky fungují? Stačí dle potřeby zadat příslušné požadavky.

Nejdříve zvolíme políčko vyhledávání služby. Poté vybereme příslušný kraj a okres (v tomto případě se jedná o Karlovarský, Karlovy Vary). Pokud chceme znát všechny v kraji, můžeme zaškrtnout i variantu – včetně okolních okresů. Objeví se celá škála nabídek. V závorce uvidíme zaznamenaný aktuální počet. Nyní je důležité vědět, jaký typ přesně hledáme. Co se týká cílové skupiny klientů, byly zahrnuty nejen osoby bez přístřeší, ale také osoby v krizi, děti a mládež ohrožené společensky nežádoucími jevy, osoby vedoucí rizikový způsob života.

Nejdůležitější oblasti pro mapování pro osoby bez přístřeší v Karlových Varech:

- Azylové domy
- Intervenční centra
- Krizová pomoc
- Nízkoprahová centra pro děti a mládež
- Odborné sociální poradenství
- Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
- Terénní programy
- Telefonická krizová pomoc
- Nízkoprahová denní centra
- Noclehárny

Po zvolení jedné z výše uvedených variant se objeví seznam konkrétních poskytovatelů, u nichž se vždy uvádí název, zařízení, forma, cílová skupina, věková kategorie a kontakty.

Pro rok 2019 v Karlových Varech jsou aktuální:

1. Azylové domy

Armáda spásy v České republice z. s.

Armáda spásy, Centrum sociálních služeb (Nákladní 205/7, Rybáře, 360 05 Karlovy Vary 5)

Armáda spásy, Centrum sociálních služeb (Merklínská 15, Sedlec, 360 10, Karlovy Vary 10)

Armáda spásy, Centrum sociálních služeb (Kollárova 539/13, Drahovice, 360 01 Karlovy Vary 1)

- Forma poskytování sociálních služeb: pobytová
- Cílová skupina klientů: Osoby bez přístřeší
- Věková kategorie: Mladí dospělí, dospělí, mladší senioři, starší senioři

Farní Charita Karlovy Vary

Domov pro matky s dětmi v tísní Karlovy Vary (Svobodova 348/14, Stará Role, 360 17 Karlovy Vary 17)

- Forma poskytování sociálních služeb: pobytová
- Cílová skupina klientů: osoby v krizi, oběti domácího násilí, rodiny s dítětem/děti
- Věková kategorie: Děti kojeneckého věku, děti předškolního věku, mladší děti, starší děti, dorost, mladí dospělí, dospělí

2. Krizová pomoc

Res vitae z. s.

Res vitae z. s. – krizové centrum (Blahoslavova 659/18, Drahovice, 360 01 Karlovy Vary 1)

- Forma poskytování sociálních služeb: ambulantní
- Cílová skupina klientů: osoby v krizi, oběti domácího násilí, oběti trestné činnosti
- Věková kategorie: mladí dospělí, dospělí, mladší senioři, starší senioři

3. Nízkoprahová centra pro děti a mládež

Armáda spásy v České republice z. s.

Armáda spásy, Centrum sociálních služeb – Klub na Úvalské (Úvalská 603/36, Drahovice, 360 01, Karlovy Vary 1)

Armáda spásy, Centrum sociálních služeb – Klub na Charkovské (Charkovská 2024/10, Karlovy Vary, 360 01 Karlovy Vary 1)

- Forma poskytování sociálních služeb: ambulantní
- Cílová skupina klientů: děti a mládež ve věku 6 – 26 let ohroženy společensky nežádoucími jevy
- Věková kategorie: od 6 do 15 let

4. Odborné sociální poradenství

Člověk v tísni o. p. s.

Člověk v tísni o. p. s. (Blahoslavova 18/5, Drahovice, 360 01 Karlovy Vary 1)

- Forma poskytování sociálních služeb: ambulantní
- Cílová skupina klientů: osoby v krizi, osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách
- Věková kategorie: dorost, mladí dospělí, dospělí, mladší senioři, starší senioři

Gopala o. p. s.

Gopala o.p. s. – dluhové a právní poradenství (Sokolovská 514/99, Rybáře, 360 05 Karlovy Vary 5)

- Forma poskytování sociálních služeb: ambulantní, terénní
- Cílová skupina klientů: osoby v krizi
- Věková kategorie: dorost, mladí dospělí, dospělí, mladší senioři, starší senioři

KSK centrum o. p. s.

Odborné sociální poradenství (Jáchymovská 59/98, Bohatice, 360 04 Karlovy Vary 4)

- Forma poskytování sociálních služeb: ambulantní
- Cílová skupina klientů: osoby v krizi, oběti domácího násilí, rodiny s dítětem/děťmi
- Věková kategorie: mladí dospělí, dospělí, mladší senioři, starší senioři

Res vitae z. s.

Manželská, rodinná a občanská poradna (Blahoslavova 659/18, Drahovice, 360 01 Karlovy Vary 1)

- Forma poskytování sociálních služeb: ambulantní
- Cílová skupina klientů: osoby v krizi, oběti domácího násilí, rodiny s dítětem/děťmi
- Věková kategorie: mladí dospělí, dospělí, mladší senioři, starší senioři

5. Terénní programy

KSK centrum o. p. s.

Terénní programy (Jáchymovská 59/98, Bohatice, 360 04 Karlovy Vary 4)

- Forma poskytování sociálních služeb: terénní
- Cílová skupina klientů: osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách, etnické menšiny
- Věková kategorie: dorost, mladí dospělí, dospělí, mladší senioři, starší senioři

Světlo Kadaň z. s.

Terénní program Karlovy Vary a přilehlé obce (Sportovní 359/32, Drahovice, 360 01 Karlovy Vary 1)

- Forma poskytování sociálních služeb: terénní
- Cílová skupina klientů: osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách
- Věková kategorie: od 15 let

6. Telefonická krizová pomoc

Res vitae z. s.

Res vitae z. s. – Linka důvěry (Blahoslavova 659/18, Drahovice, 360 01 Karlovy Vary 1)

- Forma poskytování sociálních služeb: terénní
- Cílová skupina klientů: osoby v krizi, oběti domácího násilí, oběti trestné činnosti

- Věková kategorie: mladí dospělí, dospělí, mladší senioři, starší senioři

7. Nízkoprahová denní centra

Armáda spásy v České republice z. s.

Armáda spásy, Centrum sociálních služeb (Nákladní 205/7, Rybáře, 360 05, Karlovy

Vary 5)

- Forma poskytování sociálních služeb: terénní, ambulantní
- Cílová skupina klientů: osoby bez přístřeší
- Věková kategorie: starší 18 let

8. Noclehárny

Armáda spásy v České republice z. s.

Armáda spásy, Centrum sociálních služeb (Nákladní 205/7, Rybáře, 360 05, Karlovy

Vary 5)

- Forma poskytování sociálních služeb: ambulantní
- Cílová skupina klientů: osoby bez přístřeší
- Věková kategorie: mladí dospělí, dospělí, mladší senioři, starší senioři²⁹

²⁹ http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1557089403524_1

7 Armáda spásy

Armáda spásy má svůj původ ve Velké Británii. Datování jejího vzniku sahá k roku 1865, jejím zakladatelem je William Booth. Prioritu tvořila pomoc osobám bez domova, kterým byla nabízena šance žítí bez ulice, poskytnutí stravy, hygiena a duchovní podpora.

Československo se poprvé s Armádou setkalo v roce 1919. Od doby okupace nastaly pro organizaci ovšem těžké časy. Zpět si své místo vydobyla až za tehdejšího prezidenta Václava Havla a roku 1990 začala oficiálně fungovat jako občanské sdružení.³⁰

Azylový dům

Cílová skupina klientů zahrnuje muže i ženy starší 18 let řešící ztrátu bydlení. Azylové domy neposkytují zdravotnické ani asistenční služby. Stejně jako v každé službě tohoto typu se s klientem pracuje individuálně. Právě na základě individuálních potřeb se odvíjí podpora při obnově pracovních návyků, sociálních kontaktů, dovedností a celkově při všem, co vede k minimalizaci sociálního vyloučení a k maximálnímu zpětnému začlenění. Uživatel má možnost zasílání pošty na zdejší adresu. Azylový dům není bezbariérový, ani není typem zdravotnického zařízení, jak si mnozí mohou mylně myslet. V azylovém domě musí být klient soběstačný, zvládat hygienické návyky a musí být schopen dodržovat pravidla chodu. Co se týče balíčků s jídlem, jež jsou poskytovány – jsou nadstandartní nenařízenou službou.

Každý den po buzení klientů se koná ranní setkávání spočívající v seskupení klientů azylového domu, kteří jsou zde trvale ubytovaní a nejsou zrovna v zaměstnání nebo na brigádě. Sociální pracovník má v tuto dobu prostor sdělit uživatelům pracovní nabídky a zprostředkovat o nich informace. Dále se řeší organizační věci v prostorách azylového domu (úklid apod.). Duchovní podporu poskytuje kaplan docházející pravidelně každé pondělí.

Program v odpoledních hodinách není nijak zvláště organizován. Někteří, jak bylo výše zmíněno, odchází do zaměstnání. Jiní uživatelé se mohou věnovat manuální činnosti úklidu, nácvičku vaření a podobně. Pokud je potřeba, společně s pracovníky řeší zdravotní stav – návštěvy lékařů, hledání bydlení nebo vhodného zaměstnání či příprava do zaměstnání. Služební automobil se užívá například právě k odvozům na veřejně prospěšné a jiné druhy práce). Jak celkový denní režim může vypadat?

³⁰ www.armadaspasy.cz/o-nas/pribeh-armady-spasy/

Při příchodu uživatelé nepodléhají zvláštní kontrole. V poměru s jinými městy či kraji není počet uživatelů v Karlových Varech závratný natolik, aby si je pracovníci nepamatovali. Jedná se spíše o „rodinnější typ“. Mimo to prakticky není možné, aby využíval služeb azylového domu někdo, kdo sem nepatří. Nicméně při každém vstupu osob je u hlavního vchodu kancelář zaměstnanců, kteří mají o příchodech a odchodech uživatelů přehled. Pokud má pracovník podezření na to, že uživatel přichází pod vlivem alkoholu, provádí se dechová zkouška (mírná tolerance). Pokud se zjistí vyšší než tolerovaná hodnota, není uživateli povolen vstup. Dechovou zkoušku lze provést o několik hodin později. V případě podezření na užití drog lze provádět testování, což s sebou může nést finanční nákladovost.

Pokud se zmiňujeme o finanční stránce, služby azylového domu musí být uživateli hrazeny. To bývá často problematické. Ale jak bylo výše zmíněno, uživatelé se opakovaně vrací i v průběhu let, proto je míra tolerance a chápání vůči této skutečnosti vyšší a vše závisí na dohodě a spolehlivosti zájemce. Každá sociální služba poskytuje základní poradenství, v rámci něhož by měla zájemce navést správným směrem k řešení. Nicméně – a to je důležité mít stále na paměti – žádoucí je nepodporovat závislost klienta na sociální službě.

V této souvislosti to také není nic překvapujícího, když se zmíníme o tom, že jsou klienti této skupiny osob dosti odmítáni. Dle mého zjištění bývá opravdu velice problematické ošetřování, ať u praktického lékaře, či přivolání záchranné služby. Tito lidé jsou, dle slov pracovníků, vnímáni jako neplatiči, příživníci státu a nejspodnější vrstva obyvatel. Chování zdravotníků vnímají mnohdy jako neúměrné k lidské důstojnosti. Dále také bývá problematická komunikace s úřady, jejichž zaměstnanci jednají s těmito osobami pohrdavě, neochotně až nedůstojně (samozřejmě se negativní projevy mohou dostavovat také z druhé strany).

Pokud bych měla hodnotit vnitřní bezpečnostní opatření, z mého pohledu pozitivně vnímám to, že uzávěr plynu a hasicí přístroje jsou umístěny do výše očí, nejdou přehlédnout. V kanceláři se nachází návod k náhradnímu osvětlení. Celkově zařízení zajištěno kamerovým systémem, sloužícím i pro ochranu pracovníků. Kancelář, sloužící pro příjem klientů a uživatelů, je umístěna hned u hlavního vchodu, kde sídlí sociální pracovník a další pracovníci v sociálních službách – zamezuje se tím volný pohyb osob po areálu.

Nízkoprahové denní centrum Armády spásy v Karlových Varech

Navazování kontaktů lidí bez domova probíhá zejména prostřednictvím terénních pracovníků, kteří znají lokality, kde se lidé bez domova objevují.

Využívání prostoru nízkoprahového denního centra je ve všední dny, od 9:00 do 15:00 s možností neomezeného využití. Kapacita zahrnuje přibližně 22 míst. Cílovou skupinou jsou ženy či muži starší 18 ti let. V předchozích letech nebylo nízkoprahové centrum součástí areálu azylového domu. Prostor centra slouží pro osoby, jež nemají pracovní uplatnění, pociťují nějaké ohrožení, potřebují hygienické zařízení atd. Jinak má za cíl stejný směr jako ostatní z uváděných služeb – snahu o minimalizaci bezdomovectví, podporu uživatele v řešení životní situace, zpětné začleňování do společnosti.

Poskytuje se zde taktéž základní sociálního poradenství – dle zjištění se nejvíce uživatelé informují a dotazují v oblasti dávek, vyřizování dokladů, dá se sjednat i využití noclehárny, v případě volné kapacity. Uživatelé mají možnost přípravy jídla či zakoupení za malý poplatek polévku, kávu, čaj nebo vody, ale také břit nebo holicí strojek. Po domluvě mohou použít telefon pro soukromé hovory, což si ovšem musí na místě uhradit.

Nachází se zde koutek na přípravu jídla, knihovna, tiskoviny, rádio, společenské hry, kuřárna.

Není povolen vstup agresivním uživatelům, zvířatům, zakázáno je užívání návykových látek (ani vstup pod jejich vlivem), alkohol se toleruje ve vyšší míře než na noclehárně. Zařízení umožňuje bezbariérový přístup (v prostorách dřívějšího nízkoprahového centra toto možné nebylo).

Ač se umožňuje využití nízkoprahového centra po celý rok, není překvapením, že se vyhrazeného prostoru nízkoprahového centra hojně využívá především v zimních měsících. Centrum neslouží jako podpora pro bezdomovectví, ale jako prostor pro působení sociálního pracovníka nebo pracovníka v sociální službě (poskytování jak ambulantně, tak terénně).

Noclehárna

Jako cílovou skupinu opět uvádíme ženy a muže starší 18 let, kteří mají zájem především o krátkodobé řešení bytové problematiky. Opět platí, že služeb nelze využívat v případě, pokud zájemce trpí nějakým závažným zdravotním omezením. Vzhledem k vyšší fluktuaci uživatelů než na azylovém domě požadují pracovníci celkově dobrý zdravotní stav zájemce. Taktéž nemohou být přijímány osoby s duševním onemocněním, jež by bylo důvodem narušování chodu noclehárny. Při přijímání zájemců se taktéž poskytuje základní sociální poradenství odvíjející od individuálních potřeb. Noclehárna čítá kapacitu 28 lůžek.

1. Kazuistika - pan L. F.

Pan F. byl prvotně uživatelem azylového domu Armády spásy. Do Člověka v tísní o. p. s., přišel jako zájemce o službu v době, kdy byl již nájemníkem v DPS a chtěl se informovat na možnosti terénních pečovatelských služeb. Společně se zájemcem byly vyhledány dostupné služby, řešeny možnosti financování, poskytnutí základního sociálního poradenství. Jelikož zakázka byla jednorázová a pan F. více nepotřeboval, zájemce nebyl veden jako klient.

Anamnéza

Pan F. ve věku let využíval služeb noclehárny. Svůj původ měl v Karlových Varech. Před mnoha lety byl ženatý, manželka zemřela. Od té doby žil sám. Rodinu ani děti neměl. Shodou okolností pracoval ve společnosti, která se dostala do finančních problémů a pan F. byl jedním z prvních propuštěných zaměstnanců. Od té doby nemohl nalézt vhodné zaměstnání. Špatná peněžní situace ho donutila k výpůjčkám od různých společností. Žil v malém pronajatém bytě na okraji Karlových Varů. Brzy se projevila ale neschopnost splácet, a to samozřejmě i na nájemném. Z bytu byl vystěhován a ocitl se na ulici. Poté se nějakou dobu potýkal se závislostí na alkoholu. Dle jeho slov s drogami problém nikdy neměl. Poté našel útočiště v azylovém domě Armády spásy, živil se příležitostnými brigádami. Vzhledem k jeho věku a špatnému zdravotnímu stavu byl ale čas od času hospitalizován. Nikdy nebylo potřeba žádné zvláštní zdravotnické péče až do dne, kdy byl naposledy hospitalizován.

Určení potřeb

V nemocnici byl jen po dobu, dokud to bylo nezbytně nutné. Poté byl přivezen sanitou před azylový dům (oděn pouze v pyžamu s igelitovou taškou s osobními věcmi) a na ulici před ním nedůstojně zanechán osudu, jelikož nechtěl být převezen do léčebny pro dlouhodobě nemocné. Jeho zdravotní stav ale vyžadoval následnou péči, kterou mu v místě poskytnutá být nemohla.

Návrh řešení

Ve chvíli propuštění pana F. nebylo možné, aby byl dále bez následné péče ubytován. Společně se sociálním pracovníkem a vedoucím hledal alternativu, kam by mohl být umístěn. Jelikož nechtěl akceptovat převoz do léčebny pro dlouhodobě nemocné, přicházela v úvahu domácí péče. Zaměstnanci zkontaktovali domovy s pečovatelskou službou nejprve

v Karlových Varech. Naštěstí se pro pana F. opravdu našlo bydlení v domě, který byl nejen bezbariérový, navíc s nepřetržitou péčí. Přijat byl ještě tentýž den.

Výsledek a zpětná vazba

Klientův zdravotní stav se zlepšil. Byl přestěhován do domu s pečovatelskou službou, která byla poskytována terénní formou. Financování bylo zajištěno pomocí dávek.

31

³¹ SVOBODOVÁ, Tereza. Zápisy z praxe Armáda spásy Karlovy Vary, Karlovy Vary 2018

8 Člověk v tísní o. p. s.

Další z vybraných organizací je Člověk v tísní o.p.s. V Karlovarském kraji má několik pracovišť, která se zabývají různými programy. V Karlových Varech se dá využít:

- osp - odborného sociálního poradenství (a dluhového poradenství)
- sas – sociálně aktivizační služba

Do konce roku 2018 fungoval projekt zaměřující se na oběti trestných činů.

První krok, od kterého se odvíjí možnost jakékoliv pomoci, zahrnuje zahájení spolupráce se zájemcem o službu. V běžné praxi probíhá trojím způsobem:

1. zájemce si sám službu vyhledá a přijde – dostane doporučení od svého okolí, kam se má obrátit
2. služba zprostředkovaná jinou institucí nebo za doprovodu pracovníka z jiné instituce
3. přímé zkontaktování potenciálního klienta pracovníkem – pracovník dostane kontakt (od známých, lidí žijících v blízkém okolí, institucí, apod.), pokusí se asertivně kontaktovat potenciálního klienta

Pro to, aby byla vzájemná spolupráce organizace a zájemce či klienta prospěšná, musí být bezpodmínečně dobrovolná (krom výjimečných případů – z odůvodněných nařízení soudem apod.). Jestliže z nějakých důvodů dobrovolná není (například zájemce přichází na popud instituce atd.), nemusí být spolupráce efektivní, může se projevat zhoršeným plněním sjednaných úkolů a úkonů, odříkáním schůzek, nereagováním na telefony (pokud ho vlastní), atd.

Do nabídky služeb pro klienty či zájemce o službu patří:

SAS – sociálně aktivizační služba – služba primárně určená rodinám s dětmi. Ústředním zájmem jsou potřeby dítěte. Služba se poskytuje v terénu, ale po domluvě s klientem či zájemcem je možné schůzky realizovat také ambulantně v prostorech organizace.

OSP – odborné sociální poradenství – poskytováno ambulantní formou. Cílovou skupinu tvoří osoby starší 16 let až po osoby starší 80 let.

TP – terénní práce – v současné době zatím nerealizována na pracovišti v Karlových Varech. Tedy přesněji – realizována je, avšak cílovou skupinou jsou osoby ve výkonu trestu, kterým se poskytuje zejména dluhové poradenství, a to ve věznicích Kynšperk nad Ohří,

Vykmanov, Horní Slavkov. Po propuštění odsouzeného se stává, že se nemá kam vrátit. Zde představuje výhodu působení terénních pracovníků, již mohou s bývalými odsouzenými navázat spolupráci i po výkonu a odkázat ho na využití služby odborného sociálního poradenství. Ve chvíli propuštění společně s pracovníky může vyhledat možnosti ubytování, v nejlepším případě i zaměstnání, vyřídit potřebné náležitosti na úřadu práce. Především se ale pracuje s odsouzenými na řešení dluhů.

Záměrně uvádím všechny tři typy poskytovaných služeb této organizace, protože do tíživých sociálních situací ohrožení ztrátou bydlení či bezdomovectvím se nesetkáváme pouze u jednotlivců. Stává se, že ztráta bydlení může ohrožovat celou rodinu. Každý typ služby tudíž zaujímá mimo jiné preventivní funkci pro zamezení či minimalizování tohoto jevu.

Pokud se ještě vrátíme k jednotlivým službám zvlášť, je potřeba doplnit několik informací. Ve službě SAS pracovnice zahajuje práci s rodinou tak, že své první kroky směřuje k tomu, zda se neobjevuje problém v oblasti financí, zaměstnání a bydlení. Ústředním zájmem v klientských rodinách jsou děti a jejich potřeby. Zpravidla nejdůležitější pro dítě je zůstat ve své rodině. Situace s pracovníkem se tedy může vyřešit dříve, než se o ni bude zajímat OSPOD.

Ve službě TP se pozornost soustřeďuje na jednotlivce. V současné době se služba terénní práce poskytuje v přílehlých oblastech – Ostrov a okolí, taktéž Nejdek, Žlutice, Sokolov či Kraslice. Na pracovišti v Karlových Varech prozatím žádný takto zaměřený pracovník není, pouze dluhový poradci dojíždějící do věznic (viz. výše). To má z mého pohledu jednoduché vysvětlení, totiž zájemci o službu zpravidla dochází na pobočku a využívají služby odborného sociálního poradenství. Velkou část terénní práce s lidmi bez přístřeší pokrývá Armáda spásy v Karlových Varech - Rybářích a také její přílehlé pracoviště v Sedleci u Karlových Varů. Dále také K – centrum zaměřené především na uživatele drog.

Odborné sociální poradenství nabízí pro klienta široké spektrum oblastí, v nichž lze poskytnout pomoc. Klient s pracovníkem může řešit nejen oblast bydlení, práva, dávek, ale také finanční stránku. Jak už bylo zmíněno, v Karlovarském kraji je obecně vysoká míra nezaměstnanosti a zadluženosti obyvatel. Nalezneme zde pracovníky, kteří jsou specialisty v oboru dluhové problematiky – tzv. dluhový poradci. Ti přebírají skupinu klientů, již řeší dluhy, exekuce, oddlužení. Pomáhají s vyhotovením potřebných žádostí, sdělení, komunikací s exekutorskými úřady, věřiteli, zaměstnavateli. Do dluhů se může dostat běžný pracující člověk s rodinným zázemím. Hluboký propad může nastat ve chvíli, kdy se začnou hromadit obálky se sdělením o dlužných částkách a řízeních, kterým nerozumí a neumí

situaci řešit. Někteří zaměstnavatelé nechtějí přijímat lidi s exekucemi nebo probíhajícím oddlužením, což s sebou přináší špatné uplatnění na trhu práce nebo dohody o práci bez pracovní smlouvy a s tím spojené další komplikace. Může však nastat opačná situace – zaměstnavatel tyto osoby přijímá, avšak nezaměstnává je na hlavní pracovní poměr či na pracovní smlouvu vůbec. Přemrštěnost dluhů či dluhové pasti také přivádí na ulici spoustu osob.

Z pohledu odborného sociálního poradenství:

Komplikované jednání s úřady nejsou výsadou jen lidí bez domova. Velkou podporu zde klient či zájemce najde právě v nápomoci při vyřizování potřebných žádostí. A nejen to. Velkým „strašákem“ jsou také obálky s různými druhy barevných pruhů. Nezájem a neřešení často tkví v neporozumění daného sdělení. Vzhledem k tomu, že služba poskytuje širší poradenství než jen základní, vyhledávají jej jak zájemci, klienti, tak pracovníci různých dalších služeb.

Organizace může dobře navázat například na službu Armády spásy. Ze zkušenosti lze říci, že se často objevovali klienti právě Armády, kterým se podařilo začlenit se zpět do společnosti, nalézt bydlení (v ideálním případě zaměstnání). Dále nastala další fáze – řešení dluhové problematiky, která je v Karlovarském kraji opravdu neopominutelná. Při práci s klientem vnímám velkou výhodu Člověka v tísní jako organizace. Její pobočky fungují téměř po celé České republice, proto má svou jedinečnost při vyřizování věcí na soudech. Soudní záležitosti se zpravidla váží k místu trvalého bydliště, což klient může mít až na druhém konci republiky a nahlížení do spisů bývá nereálné. Jelikož spolupráce všech poboček je velice dobrá, na základu plné moci lze přes pracovníky zprostředkovat potřebné úkony.

2. Kazuistika - Pan J. G.

Pan Jaromír vyhledal službu odborného sociálního poradenství v Člověku v tísní o.p.s. Byl zájemcem o službu, nikoli veden jako klient. Důvodem byl fakt, že výsledkem setkání nebylo navázání spolupráce. Pan J. byl do této organizace odkázán pracovníci z Magistrátu města Karlovy Vary. První kontakt proběhl telefonicky. Zájemce sdělil, že několik dní nemá střechu nad hlavou a nemá žádné finanční prostředky. Schůzka byla sjednána ještě na tentýž den a zájemce se o několik hodin později dostavil k osobní schůzce.

Anamnéza

Při prvním kontaktu bylo zjištěno, že pánovi bylo 45 let, neměl děti ani rodinu, na kterou by se mohl v tomto místě obrátit. Z domova odešel jako mladistvý a od té doby žil „kočovným“ životem. Sdělil, že jej současná přítelkyně opustila. U ní přebýval několik měsíců. V průběhu doby, co žije v Karlových Varech (přibližně několik měsíců), si našel nějaké známé, ale spíše jen povrchní známosti. Vzdělání uvedl základní. Nebyl ničím vyučen a dle svých slov to neshledával důležitým pro život. Několik let nebyl zaměstnaný. Dříve se příležitostně živil jako pomocný dělník. Dále uvedl, že býval drogově závislý a využíval služeb k tomu určených, nikoli však v Karlových Varech. Ze závislosti se pokoušel několikrát léčit. Byl hospitalizován a poté docházel ambulantně.

Určení potřeb

Zájemce přišel žádat o pomoc, jelikož několik dní pobýval u známých, poté na ulici, a přespával, kde se dalo. Žil u přítelkyně, která ho opustila. Samostatně si sjednal pohovor na pracovní místo nedaleko Karlových Varů s příslibem, že pokud bude zaměstnán, získá také nárok na pokoj na zaměstnanecké ubytovně. Zájemce sám pokládal za důležité, kromě bydlení, mít stálý přísun peněz.

Návrh řešení

Při řešení otázky bydlení mu bylo navrhováno, aby využil služeb Armády spásy – využití noclehárny, případně azylového domu. Sdělil, že využít těchto služeb nemůže, protože mu byla poskytnuta několikrát noclehárna na dluh. Na zpětnou úhradu dosud nemá finance. V tu chvíli začal naléhat, aby mu organizace Člověk v tísni poskytla nějaký finanční obnos, z kterého by dluh uhradil a také mohl odjet v následujících dnech na sjednaný pohovor. Byl upozorněn, že organizace nepůjčuje finanční prostředky.

Rozhovor byl také směřován k otázkám na úřad práce, především na evidenci. Sdělil, že byl sankčně vyřazen na půl roku, protože nedodržel termíny sjednaných schůzek, samozřejmě bez řádné omluvy.

Zájemce v průběhu rozhovoru neprojevil zájem o řešení situace. Zajímal se pouze o to, kdo by mu byl ochotný vypůjčit peníze. Zakončení schůzky proběhlo ve chvíli, kdy se pan J. vulgárně rozlítal, že přišel jen za účelem získání financí. Nedal se uklidnit a s křikem opustil konzultační místnost.

Výsledek a zpětná vazba

Po odchodu zájemce byla zpětně zkontakována pracovnice magistrátu města, přes kterou organizaci kontaktoval. Žádala o zpětnou vazbu. Po popsání situace sdělila, že si sama již nevěděla s klientem rady. Pokusila se mu navrhnout zkontaktování také jiné organizace s myšlenkou, že „více hlav, více ví“. Ve výsledku dospěla taktéž k názoru, že prioritou pro pana J. nebylo řešení bydlení. Pan J. se na pracovníky magistrátu obracel již několikrát, ale neplnil individuální plán, dohodnuté postupy, taktéž se projevoval vulgárně, mnohdy agresivně.

Pan J. se více nepokusil poradenských služeb Člověka v tísni využít. Vzhledem k tomu, že nevlastnil mobilní telefon, nebylo možné ho zkontaktovat.³²

³² SVOBODOVÁ, Tereza. Zápisy z praxe odborné sociální poradenství Člověk v tísni o. p. s.. Karlovy Vary, 2018

9 Fokus Mladá Boleslav z. s.

Hned pro úvod je potřeba říci, že tento spolek (dříve sdružení), primárně nezapadá do kontextu názvu bakalářské práce, protože jeho cílová skupina čítá osoby starší 18 let s dlouhodobým duševním onemocněním, jimž je poskytována komplexní psychiatrická rehabilitace. Nicméně mezi osobami s duševním onemocněním se objevuje velké procento klientů, kteří jsou právě v důsledku nemoci bezdomovectvím ohroženi. Naopak také existují příklady dobré praxe, kdy se zadařilo duševně nemocného klienta bez domova začlenit zpět do běžné společnosti a to je důvodem zařazení spolku do této práce. Velký záchranný bod shledávám v setkávání multidisciplinárního týmu, jehož funkce bude níže popsána. Využívání služeb musí být dobrovolné, bezplatné, s orientací na klienta – jeho přání a potřeby.

Metoda práce využívaná v této oblasti se nazývá Case management, který je definován těmito hlavními znaky:

- Získání přehledu o potřebách a schopnostech klienta
- Plánování péče a podpory
- Monitorování dosažených výsledků
- Vyhodnocování práce se všemi, kteří se na práci s klientem podílejí (multidisciplinární tým)

Fokus funguje zejména na principu terénní práce. Svým zaměřením se rozděluje na tři části:

1. podpora samostatného bydlení,
2. sociální rehabilitace,
3. a terapeutická dílna

Sociální rehabilitace

Terapeutická dílna představuje takřka organizovanější výplň volného času klientů. Dá se říci, že klienti dílny (ale Fokusu celkově) jsou v různé míře zaměstnatelní, nezaměstnaní či nezaměstnatelní do běžných zaměstnání. Někteří zruční uživatelé právě zde naleznou vhodnou možnost přivýdělku. Výrobky se zpravidla vyrábí na zakázku a následně se prodávají – ruční tvorba různých látkových předmětů, například tašky přes rameno, kuchyňské zástěry, obaly a záložky na knihy, brože, levandulové polštářky, tematická

výzdoba – vánoční, velikonoční, atd. Čas od času bývají organizovány trhy, kde lze tyto výrobky zakoupit. Spolek Fokus poskytuje i jiná chráněná pracovní místa.

Podpora samostatného bydlení

Sdružení zavedlo něco, co za zmínku při práci s člověkem bez přístřeší určitě stojí. Novinkou roku 2018 bylo zavedení podpory samostatného bydlení v Karlových Varech – vila v Horních Drahovicích, v Anglické ulici. Její využití je taktéž primárně určeno pro klienty Fokusu. Nelze vyloučit, že osobou bez přístřeší bude právě osoba s psychiatrickou diagnózou a postupnou spoluprací, po obstarání potřebných náležitostí, je možné, že nakonec nalezne možnost bydlení právě zde.

Multidisciplinární tým

Fokus Mladá Boleslav pořádá v pravidelném intervalu tři měsíců setkávání takzvaného multidisciplinárního týmu. Jeho realizace probíhá v prostorách terénního týmu Karlovarské pobočky. Jedná se o pravidelné schůzky, na které se dostavují pracovníci napříč sociálními službami. Setkávají se zde tedy nejen pracovníci Fokusu, ale také například zástupci služeb Člověk v tísni o. p. s., K-Centrum Karlovy Vary, Magistrát města Karlovy Vary, Úřad práce Karlovy Vary - odbor dávek hmotné nouze, Armáda spásy, Světlo Kadaň, Nemos Ostrov a další. Účast zástupců všech sociálních služeb není povinná. Není také povinná pro konkrétního pracovníka a není ojedinělé, že se zaměstnanci jednotlivých služeb střídají.

Setkání se zahajuje představením jednotlivých zástupců. Poté jsou vnášeny novinky v sociální oblasti (zejména v Karlovarském kraji), ale také novely, změny zákonů a jiná důležitá témata. Následuje otevření kazuistik klientů z předchozích zápisů a probírají se změny, jež u klientů nastaly. Primární je řešení klientů využívajících služeb sdružení Fokus, kteří jsou navázáni na další služby. Poté se otevírají nové kazuistiky klientů.

Cílem tohoto setkávání je hledání společného řešení pro situace klientů procházejících napříč výše zmíněnými službami a zachycování potenciálních klientů do záchranné sítě, předávání kontaktů apod. Vzhledem k ochraně osobních údajů a povinnosti pracovníků zachovávat mlčenlivost, se kazuistiky rozebírají anonymně. Není ojedinělým případem, že se mezi službami uzavírají trojstranné dohody. Sdílení slouží především k mapování pohybu klienta, sestavování individuálních plánů a jejich efektivní plnění, k celkovému zaznamenávání pracovních postupů při práci s ním. Velice pozitivní je úzká spolupráce mezi neziskovými sektory, ale také s úřady či psychiatrickým oddělením

nemocnice v Ostrově. Společné hledání východisek pro práci s klientem díky ostatním pracovníkům dostává mnohdy jiný rozměr. Velice pozitivní je, že klient může putovat po záchranném systému napříč službami, jelikož každá služba poskytuje různá spektra podpory při řešení životních situací. V průběhu se vytváří zápis, který se bezprostředně po schůzce zasílá zúčastněným s pozvánkou a dalším sjednaným termínem.

Z pohledu terénního pracovníka:

Z praxe lze potvrdit to, co se uvádí v teoretické části o osobách s duševním onemocněním. Také tato skupina osob se potýká s finančními problémy a zajišťování chybějících financí se vykrývá dávkami. Z důvodu tohoto typu onemocnění lze také docílit přiznání invalidního důchodu, který může přispět na celkovém zlepšení životního standardu. Není totiž ojedinělostí, že klient má nárok i na třetí stupeň.

Avšak kámen úrazu nastává v případě, že z důvodu nesplnění potřebné zákonné lhůty pojištění, nemá tedy nárok na jeho výplatu. Lze proto zcela jasně předpokládat, že tato skupina osob bude stále ohroženou ve smyslu ztráty bydlení.

Jak v praxi vypadá zaměstnávání tohoto typu osob? Často se stává, že klient opouští zaměstnání z důvodu aktuálního duševního rozpoložení (například v mánii nemusí vnímat práci jako důležitou). Může být dána i rozdílnost v myšlení oproti majoritní společnosti nad tím, že nemusí být nastaven prioritně přemýšlet nad tím, jestli bude po toto období dostatečně finančně zajištěn. Kde schází finance, schází bydlení. Nehrazení nájemného zaručuje výpověď z bytu, ubytovny či jiného druhu bydlení. V případě, že zde není fungující rodina, končí klient na ulici. Nejsmutnější skutečností je, že poté i pro tuto skupinu klientů zbývá využití služeb pro bezdomovce – pokud se nachází ve stavu, kdy má o služby vůbec zájem.

V čem spočívá podpora zvýšení kvality života? Pro tuto bakalářskou práci zejména v tom, aby se klient udržel ve společnosti. Pracuje se také s klienty, kteří odcházejí do vlastního bytu, nájemního bytu, ubytovny a zde probíhá podpora dovedností klienta samotného a udržení chodu domácnosti.

3. Kazuistika - pan A. K.

Anamnéza

Panu A. je 45 let, původem pochází z Ruska. Odsud se jako malý chlapec přestěhoval do Karlových Varů, avšak bez matky a jiných členů rodiny, pouze s otcem. Jeho čeština je dobrá. Dokázal vystudovat střední odborné učiliště. Jeho diagnóza – F 20 – schizofrenie.

Léčí se s ní přibližně od svých 20 let. Zejména po smrti otce se psychický stav pana A. v závislosti na okolnostech zhoršil, záhy musel podstoupit hospitalizaci. Klientem Fokusu se stal v roce 2011 právě po ukončení hospitalizace na psychiatrickém oddělení v nemocnici Ostrov.

Společně se svou letitou přítelkyní (výhradně v přátelském slova smyslu) vlastní bytovou jednotku, díky čemuž mu vznikly finanční problémy. Aby zajistil úhradu běžných poplatků, nabral si větší množství půjček, které ovšem nezvládl hradit. Z neplacených pohledávek vzniklo několik exekucí. Byt ve spoluvlastnictví je samozřejmě obstaven exekutory. Velikou hrozbou tedy bylo, že proběhne dražba a nebude mít kam jít. Podporu má také pan A. ve své matce, která se ho snaží z Ruska alespoň částečně finančně podpořit.

Určení potřeb

Důležité bylo v první řadě udržet klientův psychický stav stabilní. Dále zajistit dostatečné finance na udržení bydlení, které bylo ve velkém ohrožení, na splácení půjček a dostatek na vlastní potřeby.

Návrh řešení

Klient zařazen do krizové tabulky, což znamená aktivnější spolupráci s klientem v rámci celého terénního týmu – větší počet intervencí v průběhu týdne, více osobních i telefonických kontaktů. Důvodem pro zařazení je jakákoli výrazná životní událost, která si žádá větší individuální přístup.

Hledání zaměstnání zkomplikovalo vyřazení z evidence úřadu práce, tím pádem i znesnadnění přístupu k dávkám. Klient se svým klíčovým pracovníkem tedy aktivně samostatně vyhledávali volná místa na trhu práce. Další možnost se naskytovala ve vyřízení ID pro psychiatrickou diagnózu.

Vyřízení ID se jevilo jako dobrý předpoklad pro řešení exekucí – možnost vstoupení do insolvenčního řízení.

Výsledek a zpětná vazba

Po zapracování v oblasti financí společně s pracovníkem bylo docíleno toho, že klient má nárok na 3. stupeň ID - avšak bez nároku na jeho výplatu, jelikož nesplnil potřebnou dobu pojištění. Naskytl se alespoň příležitost zvýšit příjem z pracovní činnosti, našel ji v příležitostné výpomoci na hotelové recepci. Výdělkem sotva zvládal splácet exekuce, na dosažení schválení oddlužení nedosáhl.

Společně s klíčovým pracovníkem byly odbourávány zábrany v oblasti sociálních kontaktů, což se dařilo. Zpočátku byl doprovázen k lékaři, na úřady a podobně, po čase začal zvládat samostatně. Stále komunikoval se svou matkou, která se nakonec rozhodla z Ruska přestěhovat do Čech a začali společně s panem A. opět žít pohromadě a pomoci mu více po finanční stránce, čímž opadla hrozba ztráty vlastního bytu.³³

³³ SVOBODOVÁ, Tereza. Zápisy z praxe Fokus Mladá Boleslav z. s.. Karlovy Vary, 2019

10 Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Karlových Varech

Dávky hmotné nouze

Dávky hmotné nouze upravuje zákon č.111/2006 o pomoci v hmotné nouzi. Snahou je pomocí dávek účelově zamezit sociálnímu vyloučení. Jedná se o formu pomoci osobám, které nemají dostatečný příjem. Negativním jevem je mnou vnímána závislost na dávkách, přestože tato malá finanční pomoc má být motivační – pracující se má lépe než nepracující.

Za osoby v hmotné nouzi jsou považováni ti, kteří mají nedostatečné nebo žádné majetkové poměry, tím není možné zajistit základní uspokojování potřeb, životní a společenskou úroveň, a zároveň není jiného řešení vlastním přičiněním. Další podmínky pro získání nároku na dávky hmotné nouze jsou stanoveny Ministerstvem práce a sociálních věcí. Základem celého procesu tkví v podání žádosti o příslušný typ dávky. Formuláře a taktéž výplatu poskytuje příslušný úřad práce.

Mezi dávky hmotné nouze řadíme:

- Dopltek na bydlení,
- Příspěvek na živobytí
- Mimořádná okamžitá pomoc (MOP)

Žádost o doplatek na bydlení se podává na příslušných kontaktních pracovištích úřadu práce a vyplácí se těm, kteří ho užijí na bydlení. Posuzuje se příjem společně posuzovaných (může být jednotlivec i rodina). Výhodou této dávky je, že může být vyplácena krom nájemního nebo družstevního bytu také na jiný druh ubytovacího zařízení. Aby dávka přišla na správné místo, lze uvádět do údajů pro výplatu přímo majitele/provozovatele.

Existenční minimum – 2200 Kč

Životní minimum – 3410 Kč

Příspěvek na živobytí vychází z minima existenčního a životního. Pokud bereme v úvahu vícečlennou domácnost, pro jednotlivé členy se částka bude měnit. Tato částka určuje hraniční minimum na úhradu stravy, ošacení, hygienické potřeby, atd.

Existenční minimum je částka stanovená na úhradu stravy a jiných potřeb k přežití. Pokud se žadatel aktivně podílí či nepodílí na zlepšování finanční stránky, dávka se případně může zvýšit nebo snížit. Ze zákona existují výjimky, kdy se částka nesnižuje – omezení ID, atd.

Mimořádná okamžitá pomoc

Tato dávka není pravidelně vyplácena každý měsíc. Jedná se o dávku nenárokovou a jednorázovou. Vždy se posuzuje individuální životní situace a finanční tísně jedince, případně rodiny, na základě příslušné žádosti. Rozhoduje o ní přidělený pracovník úřadu práce, který posuzuje finanční i majetkové poměry. Na dávku lze dosáhnout pouze v zákonem vymezených situacích. Pověřený pracovník úřadu také rozhoduje o výši vyplacení.

Dávku lze poskytnout nejen na zaplacení nových dokladů totožnosti po jejich ztrátě, různých duplikátů, ale také na nezbytnou potřebu úhrady noclehu. Vhodné je využití dávky také v případě propuštění z věznice (výkon trestu odnětí svobody nebo vazby), propuštění ze zdravotnického zařízení, psychiatrické léčebny, atd. Přiznaná částka činí 1 000 Kč.

Z pohledu terénního pracovníka

Dnešní doba internetového připojení má velkou výhodu. Veškeré formuláře k žádostem o dávky státní sociální podpory jsou ke stažení z oficiálních stránek Ministerstva práce a sociálních věcí. Není tedy nezbytně nutné pro formuláře docházet. Velice překvapujícím zjištěním z mé praxe bylo, že přístupy úřadů jsou různorodé. Ač jsou oficiální formuláře určeny k tištění, najdou se i takové pracovnice úřadů, které je odmítají přijímat. Zmatený žadatel zpravidla věří slovům pracovnice a bývá odrazen. Stává se také, že pracovnice přepážek „od stolu“ odmítají přijímat žádosti s odůvodněním nemožnosti nároku žadatele, přestože je jejich povinností žádost přijmout. Jelikož klienti sociálních služeb většinou trpí nejistotou, žádosti tedy ani nepodávají. Zde mají významnou roli terénní pracovníci, kteří svého klienta podporují, pomáhají mu, hájí jeho práva, případně mohou oponovat pracovníci a neoprávněnému chování. V opačném případě může být terénní pracovník ten, jenž uklidní klienta při jeho nevhodném chování. Nicméně není sporu, že i zde má pracovník sociálních služeb své uplatnění. Ač to může působit úsměvně, pokud je žadatelem o dávky osoba bez přístřeší, požaduje se do žádosti uvést přesné určení, kde se pohybuje (který park, atd.)

Na obranu pracovníků musíme však také podotknout, že se objevuje velké množství osob zneužívající dávkové systémy. I v sociálních službách se najdou tací lidé, kteří

vyhledávají tyto typy služeb přímo za účelem rady, jak systém obcházet. Tyto osoby do sociálních služeb nepatří, jelikož cílem sociální práce není podpora klienta v závislosti ať na službě, či na dávkách. Plní také preventivní funkci, jelikož pracovník má tyto osoby informovat o případných sankcích za toto účelné jednání.³⁴

³⁴ SVOBODOVÁ, Tereza. Zápisy z praxe Člověk v tísni o. p. s.. Karlovy Vary, 2018

Závěr

Smyslem této práce bylo zmapování sociální pomoci pro osoby bez přístřeší v Karlových Varech, což je mnou považováno za splněné. Zajisté se shodneme se s kolegy, rodinnými příslušníky, přáteli či jinými lidmi na tom, že mít domov je základní lidskou potřebou. Lidé, kteří si z nějakého důvodu prošli ztrátou bydlení, a tím pádem i svého zázemí, se z mého pohledu stali svým způsobem „veřejnými“. Nemají klíče od svého soukromí, nemohou se nikde skrýt před světem, nemají kam složit své osobní věci beze strachu, že o ně přijdou. Nemají svou vlastní postel, mnohdy se nemají ani čím přikrýt. Každý den mají tito lidé jiný a přesto tak stejný.

Z mého seznamování s touto problematikou mi vzešel ale velice zajímavý poznatek. Nedá se přímo zhodnotit, že většina lidí této subkultury je se svým životem nespokojená, jelikož by se nestávali uživateli sociálních služeb. Nicméně je poměrně zřejmé, že čím déle na ulici lidé žijí, tím hůře se vracejí zpět do normálního života. Chtějí změnit fakt, že jsou odmítáni při hledání běžného nájemního bytu, na úřadech, ubytovnách či noclehárnách. Mnozí také ale špatně přijímají skutečnost, že by měli změnit své návyky, platební morálku nebo upustit od svých zlovyků.

Zkušenosti pracovníků, s nimiž jsem se ve svém profesním životě setkala, se shodují na tom, že je bezdomovectví velice náročná oblast práce s klienty. Nemůžete nikdy předvídat, kam klienty služeb život zavane, zda propadnou alkoholu nebo drogám či jinému rizikovému chování. Zda během následujícího dne nepřijdou na ulici o všechny své peníze, ke kterým se pracným způsobem dostali. Jestli nebudou někým napadeni nebo ohroženi na životě. Jestli v zimě někde nezmrznou, zda se do služby ještě někdy vrátí, jestli nebudou potřebovat nějaké ošacení nebo vyřídit nějaký hovor s úřadem.

Ze zkušenosti vnímám fakt, že komunikace mezi klienty a převážnou většinou institucí bývá velice omezená. Důvod shledávám v problematické souhře požadavků úřadu práce, zdoluhavém vyřizování, ale také v přístupu klientů. Sankční vyřazování není ojedinělým jevem. Při vyřazení z evidence není poté možné žádat stát o mnohé formy finanční pomoci. Výsledkem souběhu okolností může být vedení exekucí proti dlužníkům. Tato skutečnost může tvořit jeden z důvodů ztráty motivace pro návrat do běžného života.

Po důkladném mapování je zřejmé, že sociální síť na záchranu osob bez přístřeší není až tak malá, jak se na první pohled může jevit. Pokud má člověk dostatek odvahy a především motivace požádat o pomoc v některé ze služeb, jež jsou v práci zaznamenány, lze za pomoci pracovníků životní problémy řešit. Provázanost sociálních služeb v Karlových

Varech funguje velice dobře. Organizace se navzájem znají a předávání zájemců znamená běžnou praxí. Je povinností každé sociální služby poskytovat základní poradenství, přestože příchozí nepatří do cílové skupiny.

Seznam literatury

Prameny

HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ a Lenka WESTPHALOVÁ. *Rodinné právo*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-552-7.

KAPOUNOVÁ, Jana a Pavel KAPOUN. *Bakalářská a diplomová práce: od zadání po obhajobu*. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0079-8.

KELLER, Jan. *Posvácení bezdomovců: úvod do sociologie domova*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2013. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-155-8.

KLIMENT, Pavel a Vít DOČEKAL. *Pohled na bezdomovství v České republice*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-5007-0.

LUTIŠANOVÁ, Michaela, ed. *Manuál sociálního pracovníka: soubor studijních textů pro sociální pracovníky*. Praha: Naděje, 2013. ISBN 978-80-86451-27-5.

MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ, ed. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-818-0.

MATOUŠEK, Oldřich. *Základy sociální práce*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0211-0.

MEAD, George Herbert. *Mysl, já a společnost*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1180-8.

POSPÍŠILOVÁ, Jaroslava a Eva KRULICHOVÁ. *Jak se žije Čechům v současné Evropě?*. Vydání I. Praha: Academia, 2018. Společnost (Academia). ISBN 978-80-200-2855-6.

PRUDKÝ, Libor a Michaela ŠMÍDOVÁ. *Kudy ke dnu: analýza charakteristik klientů Naděje, o.s., středisko Praha, Bolzanova*. Praha: Socioklub, 2010. Sešity pro sociální politiku. ISBN 978-80-86140-68-1.

PRŮDKOVÁ, Táňa a Přemysl NOVOTNÝ. *Bezdomovectví*. Praha: Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-100-0.

THORNICROFT, Graham. *Ti, kterým se vyhýbáme: diskriminace lidí s duševním onemocněním*. Praha: Centrum pro rozvoj péče o duševní zdraví, c2011. ISBN 978-80-260-0302-1.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 5. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0225-7.

VÁGNEROVÁ, Marie, Ladislav CSÉMY a Jakub MAREK. *Bezdomovectví jako alternativní existence mladých lidí*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2209-5.

Sekundární literatura

ZÁKON č. 2018/2006 o sociálních službách

ZÁKON č.111/2006 o pomoci v hmotné nouzi

Internetové zdroje

Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2015. Sborník z Konsensuální konference o bezdomovectví v České republice, dostupný z: www.mpsv.cz/files/clanky/20801/sbornik_final.pdf

Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2015. *Sborník z Konsensuální konference o bezdomovectví v České republice*, dostupný z: www.mpsv.cz/files/clanky/2918/druhy_soc_sluzeb.pdf

Obecně prospěšná společnost Sirius o. p. s., 2012. *Nejčastější duševní onemocnění*, dostupný z: www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/rodina-v-problemove-situaci/psychicke-problemy-v-rodine/nejcastejsi-dusevni-onemocneni.shtml, 11. 1. 2019

Mlčoch, Z., *Telefonická krizová pomoc*, dostupný z: ww.bezplatnapravniporadna.cz/online-zdarma/ruzne/pravnický-slovník/36891-telefonicka-krizova-pomoc-co-je-to-vysvetleni-informace.html, 22. 2. 2018

Mlčoch, Z., *Azylový dům*, dostupný z: www.bezplatnapravniporadna.cz/online-zdarma/ruzne/pravnický-slovník/36611-azylovy-dum-co-je-to-definice-vysvetleni-priklad-informace.html, 9. 2. 2018

Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2019. *Registr sociálních služeb*, dostupný z: www.iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1557089403524_1

Armáda spásy v České republice, 2019. Příběh Armády spásy, dostupný z: www.armadaspasy.cz/o-nas/pribeh-armady-spasy/

Holá, M., *Gamblerství aneb láska k hazardu*, dostupný z: <https://zavislost.zdrave.cz/gamblerstvi-aneb-laska-k-hazardu/>, 5. 1. 2010

Vlastní zdroje

SVOBODOVÁ, Tereza. *Zápisy z praxe Armáda spásy Karlovy Vary*, Karlovy Vary
2018

SVOBODOVÁ, Tereza. *Zápisy z praxe odborné sociální poradenství Člověk v tísni
o. p. s.* Karlovy Vary, 2018

SVOBODOVÁ, Tereza. *Zápisy z praxe Fokus Mladá Boleslav z. s.* Karlovy Vary,
2019

Seznam příloh

- Příloha č. I Ceník poskytovaných služeb, Armáda spásy z.s .
- Příloha č. II Mapovací formulář pro potenciální klienty, Fokus MB z. s.
- Příloha č. III Camberwellský formulář pro hodnocení potřeb, Fokus MB z. s.
- Příloha č. IV Regionální karta odborné sociální poradenství, Člověk v tísni o. p. s
- Příloha č. V Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc, Úřad práce – hmotná nouze

Příloha č. I

Ceník poskytovaných služeb, Armáda spásy z.s .

CSS Karlovy Vary - Ceník poskytovaných služeb v Kč a kalkulace pro jejich výpočet

Druh poplatku	Kč
Pračka včetně prášku + vyvávka	Vodné stočné 3 Kč Elektrická energie 10,-Kč Prací prášek 7,50 Kč <hr/> Celkem 20,- Kč
Pračka včetně prášku (ostatní programy)	Vodné stočné 2,5 Kč Elektrická energie 6,-Kč Prací prášek 7,50 Kč <hr/> Celkem 15,- Kč
Sušička	Elektrická energie 15,- Kč
Káva (včetně cukru 250ml)	Káva – odměrka cca 10g 1,5 Kč Cukr – 10 g 0,20 Kč Vodné stočné 0,015 Kč El. Energie 0,40 Kč Kelímek 1,20 Kč Míchátko, lžička 0,3 Kč <hr/> Celkem 4,- Kč
Polévka, včetně 1 krajíc chléb	Polévka 3,60 Kč Chléb jeden krajíc 1,-Kč Vodné stočné 0,015 El. Energie 1,-Kč Plastový talíř, kelímek 1,20 Kč Lžička 0,70 Kč <hr/> celkem 6 Kč
Chléb (1 ks, krajíc)	1 Kč
Holítko	5 Kč/ Ks
Ponožky	10 Kč/kus
Slípy	10 Kč/kus
Oděvy ze šatníku	zdarma

Kalkulace nákladů:

- Pračka: Průměrný příkon je 2000 W/ 3,26 Kč za kWh,
Průměrná spotřeba vody je 50 l/ 57,5 Kč za 1000 l,
Průměrná cena pracího prášku – 525 Kč/ 70 vyprání,
- Sušička: Průměrný příkon 2 kW/ 3,26 za kWh při průměrné době sušení 2,5h,
- El. Konvice: Průměrný příkon 2000 W/ 3,26 Kč za kWh průměrná doba vaření jedné kávy 3 min,
- Chléb: Bochník 25,-Kč/ cca 25 krajců = 1,- Kč za krajíc,
- Holítko: Minimální nákupní cena jednoho holítka je minimálně 5,-, i v případě kdy je zakoupeno dražší holítko je cena pro uživatele stejná,
- Ponožky, slipy: Ceníková cena je nižší, než cena nákupní.

Ceny klíčů, příborů, utěrek, ručníků a dalších věcí, které uživatel obdrží při nástupu na AD se rovnají nákupním cenám.

Příloha č. II

Mapovací formulář pro potenciální klienty, Fokus MB z. s.

Mapovací formulář pro potenciální klienty

Jméno klienta:

Zadavatel zakázky:

Znění zakázky:

Splněná kritéria potřebná pro vstup do služby TT:

Patří do cílové skupiny

ano ne

1. diagnosticky
2. regionálně
3. věková kategorie (18 – 80 let)

☐	☐
☐	☐
☐	☐

Neasertivní služby TT

4. klient má zájem o službu
5. klient má zakázku nebo je ochotný na formulaci zakázky pracovat
6. klient přichází sám

☐	☐
☐	☐
☐	☐

Asertivní služby TT:

7. třetí osoba sděluje, že klient „má problém“ nebo „potřebuje pomoc“
8. je jisté nebo pravděpodobné, že klient patří dle dg. do cílové skupiny
9. jiná služba potřebnou pomoc poskytnout nemůže
10. je potřeba poskytnout pomoc v nejbližší době

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

Výsledek týmové dohody:

přijímáme zakázku

nepřijímáme zakázku

Odůvodnění rozhodnutí týmu:

.....
.....

Hlavní cíl nabízené služby:

.....
.....

Dokdy bude služba poskytována:

Zapsal:

V Karlových Varech, dne:

Příloha č. III

Camberwellský formulář pro hodnocení potřeb, Fokus MB z. s.

CAN-C/1

Camberwellský formulář pro hodnocení potřeb – klinická verze kódovací tabulka

Jméno uživatele (pacienta) _____	Datum hodnocení ____/____/____
Jméno poskytovatele _____	Datum hodnocení ____/____/____

Hodnocení uživatel/poskytovatel	Potřeba		Poskytnutá neformální pomoc		Poskytnutá formální pomoc		Požadovaná formální pomoc		Zaznamenaná požadavek uživatele?	Opatření
	0,1,2,9		0,1,2,3,9		0,1,2,3,9		0,1,2,3,9		Ano	Datum kontroly
	U	P	U	P	U	P	U	P	U	P
1. Bydlení										
2. Strava										
3. Péče o domácnost										
4. Péče o sebe										
5. Denní činnosti										
6. Tělesné zdraví										
7. Psychotické symptomy										
8. Informace o zdravotním stavu a léčbě										
9. Psychické potíže										
10. Ohrožuje sebe										
11. Ohrožuje ostatní										
12. Alkohol										
13. Drogy (psychoaktivní látky)										
14. Přátelé										
15. Intimní vztahy										
16. Sexualita										
17. Péče o děti										
18. Základní vzdělání										
19. Telefon										
20. Doprava										
21. Peníze										
22. Finanční dávky										
Počet naplněných potřeb (počet jedniček)										
Počet nenaplněných potřeb (počet dvojek)										
Celkový počet potřeb (počet jedniček a dvojek)										
Všechna pomoc poskytnutá a požadovaná (sečti skóre; 9 hodnot' jako 0)										

Příloha č. IV

Regionální karta odborné sociální poradenství, Člověk v tísni o. p. s

ODBORNÉ SOCIÁLNÍ PORADENSTVÍ

ESF Evropský sociální fond
Operační program
Lidské zdroje a zaměstnanost

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

KRAJ
KARLOVARSKÝ

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esf.cz

Zpracovatel: QNT s.r.o., www.qnt.cz
Nositel projektu: Karlovarský kraj, Podílkače vznikla jako výstup z realizace veřejné zakázky v rámci projektu „Karlovarským krajem plánujeme sociální služby společně“ a je financována z prostředků ESF a státního rozpočtu České republiky.

Výsledná kompetence – pro oblast potřeb	Oblast potřeb	Téma	Potřeba uživatele	Co daná potřeba zahrnuje
Hlavní řešená témata	Základní stabilizace	Informace, poradenství	Řešení nepříznivé sociální situace	Podpora orientace ve vlastní situaci
				Možnost hledání východiska ze své životní situace, možnosti řešení
				Podpora motivace k přijetí cílů, plánů
				Podpora k realizaci vlastních plánů
				Možnost získat přehled o navazujících službách
Základní doklady	platný občanský průkaz, průkaz zdravotní pojišťovny, rodný list, pas atd.	Předcházení/řešení domácího násilí	Znalost, jak zažádat o nový doklad	Schopnost provést potřebné úkony a zajistit si finanční prostředky nutné pro vyřízení
				Možnost využít asistenti na úřadech, na policii, ve zdravotní pojišťovně atd.
				Znalost problematiky domácího násilí (jak ho rozpoznat, jak se chovat k násilníkovi, jak se bránit, jak získat podporu, informace, pomoc)
				Asistence s podáním návrhu na vykazání násilníka atd.
				Znalost kontaktů na úřady, sociální služby, schopnost kontaktovat PČR, SPOD, IC
Předcházení/řešení zneužívání	Předcházení/řešení týrání, šikany	Předcházení/řešení týrání, šikany občanských/sousedských vztahů	Informace z dané oblasti	Znalost kontaktů na pomáhající subjekty
				Podpora při řešení situace
				Schopnost rozeznat projevy šikany, týrání, zneužívání atd. a znát možnosti, jak se jim bránit nebo jim předcházet
				Informace z dané oblasti
				Znalost kontaktů na pomáhající subjekty
Ochrana práv	Ochrana práv v oblasti rodinných vztahů	Ochrana práv v oblasti rodinných vztahů	Asistence u podání návrhu (výchovné poměry, stanovení výživného, úprava styku s dítětem atd.)	Asistence při kontaktu se SPOD, PČR, soudem a navazujícími službami
				Orientace v problematice a požadavcích SPOD, soudu, PČR
				Znalost práv obětí trestného činu
				Asistence při kontaktu s příslušnými institucemi
				Kontakty na další odborné služby
Ochrana práv obětí trestných činů	Ochrana práv obětí trestných činů	Ochrana práv obětí trestných činů	Asistence při podání návrhu na náhrady škody, podání trestního oznámení apod.	Asistence při podání návrhu na náhrady škody, podání trestního oznámení apod.

Výsledná kompetence – pro oblast potřeb		Oblast potřeb	Téma	Potřeba uživatele	Co daná potřeba zahrnuje
Uplatňování práv a oprávněných zájmů a obstarávání osobních záležitostí	Finanční a majetková oblast	Ochrana práv	Řešení situací vyplývajících ze spáchání trestného činu	Základní orientace v situaci Kontakt na právní pomoc	Efektivní hospodaření s finančními prostředky. Znalost nákladů nutných pro život a bydlení (nájem, elektřina, plyn...) Tvorb a sledování ročního rozpočtu Utváření finanční rezervy Schopnost rozpoznat nutné výdaje
			Hospodaření s finančními prostředky	Řešení dluhů a exekucí	Jednání s věřiteli Přijetí opatření k minimalizaci rizik plynoucích z dluhů (ztráta majetku, bytu apod.) Jednání s orgánem, který nařídil exekuci Tvorb a splátkového kalendáře Dodržování splátek
			Uzavírání smluv	Orientace v běžných smluvních vztazích (kupní smlouva, jiná než běžný nákup v obchodě, smlouva o nájmu apod.)	Znalost podmínek pro insolvenční Znalost průběhu řízení Sepsání insolvenčního návrhu Pomoc při jednání s insolvenčním správcem
			Orientace v insolvenčním řízení	Uplatnění nároku na nárokové dávky + výhody, např. průkaz ZTP, příspěvek na péči Požádání o nenárokové dávky	Převodní majetku Pronájem nemovitosti (bytu, nebo jeho části, domu, zahrady, chalupy atd.) Darování majetku
			Využití sociálních dávek a jiných výhod	Nakládání s majetkem	Zlepšení vztahu mezi rodičem a dítětem Zlepšení vztahu mezi partnery Zlepšení mezigeneračních vztahů v rodině Stabilizace rodinných vztahů Řešení krize v manželství, rodině apod. Rozvodové a porozvodové uspořádání v rodině Přijetí dítěte do rodiny (adopce, péčovská péče) Návrat dítěte do vlastní rodiny (z ústavní či péčovské péče apod.) Posilování rodičovských kompetencí
Zajištění kontaktu se společenskými prostředím	Společenské kontakty	Navazování a udržování rodinných, partnerských a jiných společenských vztahů			

Výsledná kompetence
 – pro oblast potřeb

Oblast potřeb

Téma

Potřeba uživatele

Co daná potřeba zahrnuje

Osoba v jak pečovat o své zdraví a bezpečí	Zdraví a bezpečí	Zdravotní péče a kompenzace handicapu	Získání znalostí a dovedností	Informace o vzdělávacích institucích Řešení problémů spojených se vzděláváním (doplnění vzdělání, rozšíření kvalifikace apod.) Rozhodování o nejvhodnějším uplatnění, vlastních zájmech a přednostech, které lze využít v zaměstnání
			Hledání pracovního uplatnění Pracovní a jiné uplatnění	Orientace v možnosti pracovního uplatnění Uplatnění práva na pomoc úřadu práce při hledání zaměstnání
			Možnost čerpat zdravotní péči	Udržení zaměstnání Orientace v pracovních právních vztazích
			Udržovat zdravotní stav a předcházet rizikům spojeným se zdravotním stavem, kompenzace handicapu	Informace o pojištění u zdravotních pojišťoven, volba praktického lékaře, registrace
				Informace k mediaci, kompenzaci handicapu, pomůckami, prevenci zdravotních rizik, dočívání diety, osvěta. Nabídka sociálních služeb a jiných odborností

Vymezení termínů odborné sociální poradenství a základní sociální poradenství:

Termín základní sociální poradenství je v §37 zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách definován následovně: „Základní sociální poradenství poskytuje osobám potřebné informace přispívající k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Sociální poradenství je základní činností při poskytování všech druhů sociálních služeb; poskytovatelé sociálních služeb jsou vždy povinni tuto činnost zajišťovat.“

Odborné sociální poradenství, - dle §37 zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách, je poskytováno se zaměřením na potřeby jednotlivých osob sociálních skupin osob v občanských poradnách, manželských a rodinných poradnách, poradnách pro seniory, poradnách pro osoby se zdravotním postižením, poradnách pro oběti trestných činů a domácho násilí; zahrnuje též sociální práci s osobami, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností. Součástí odborného poradenství je i půjčování kompenzačních pomůcek.“

Sociální pracovník služby odborné poradny ověřuje všechna témata uvedená v Regionální kartě odborného poradenství minimálně na úrovni základního poradenství (včetně např. dávkových systémů, sítě návazných služeb v regionu apod.). Problematika v oblasti, na kterou se daná služba specializuje (např. dlouhodobá problematika, rodinné poradenství, kompenzační pomůcky atd.) zná v celé šíři. **Odborné poradenství v sobě zahrnuje společnou práci na řešení zakázky uživatele (sociální práci) v oblasti zaměření dané sociální služby.**

Příloha č V.

Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc, Úřad práce – hmotná nouze

ÚŘAD PRÁCE ČR

HN

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko

OSÚ
S 15

Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc

A. Žadatel:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :				
Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:	Státní příslušnost:			
Trvalý pobyt:	Obec:	Část obce:	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:	PSČ:
1. Skutečný pobyt ⁵⁾ :	Obec:	Část obce:	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:	PSČ:
Adresa pro doručování ⁵⁾ :	Obec:	Část obce:	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:	PSČ:
Rodinný stav ⁶⁾ :	Manžel(ka) ⁷⁾ :	Rodiče ⁸⁾ :				
Bydliště v ČR ⁹⁾ :	St. důchod ¹⁰⁾ :	Nezaopatřenost ¹¹⁾ :				
Telefon:	E-mail:	ID datové schránky:				

B. Typ mimořádné okamžité pomoci:

Zaškrtněte prosím pouze jednu z následujících šesti variant. Pokud chcete požádat o další typ mimořádné okamžité pomoci, vyplňte nový formulář.

☐ Újma na zdraví
☐ Vážná mimořádná událost
☐ Nezbytný jednorázový výdaj
☐ Nezbytné nebo odůvodněné náklady (vzdělání)
☐ Nezbytné nebo odůvodněné náklady (předměty dlouhodobé potřeby)
☐ Ohrožení osoby sociálním vyloučením

1) Uveďte všechna jména osoby.

2) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uveďte v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).

3) Kolonku **Rodné příjmení** vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.

4) Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.

5) Nevplňujte, pokud je adresa shodná s trvalým pobytem.

6) Do kolonky **Rodinný stav** запиšte jednu z uvedených možností ve formě: 1 – svobodný(á), 2 – ženatý/vdaná, 3 – vdovec/vdova, 4 – rozvedený(á), 5 – registrovaný partnerství. Povinné u MOP typu: - Vážná mimořádná událost - Újma na zdraví - Nezbytné nebo odůvodněné náklady

7) Do kolonky **Manžel(ka)** uveďte pořadové číslo osoby z tabulky části A nebo F, která je manželem(kou) osoby.

8) Do kolonky **Rodiče** uveďte pořadová čísla osob z tabulky části A nebo F, které jsou rodiči (nebo osobami, kterým je dítě rozhodnutím příslušného orgánu svěřeno do péče) nezletilé nezaopatřené osoby nebo rodiči osamělého rodiče nezletilého nezaopatřené dítěte. Pokud ani jeden z těchto rodičů v části A nebo F není uveden, kolonku proškrtněte.

9) Do kolonky **Bydliště v ČR** запиšte **ANO**, pokud osoba má na území České republiky bydliště, v opačném případě kolonku proškrtněte. Osoba má bydliště na území České republiky zejména pokud se zde dlouhodobě zdržuje, vykonává zde výdělečnou činnost, žije zde s rodinou, plní zde povinnou školní docházku nebo se zde soustavně připravuje na budoucí povolání, popřípadě existují jiné významné důvody, zájmy či aktivity, jejichž vzájemná souvislost dokládá sepestí této osoby s Českou republikou.

10) Do kolonky **St. důchod** запиšte **ANO**, pokud je osoba poživitelem starobního důchodu. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

11) Do kolonky **Nezaopatřenost** запиšte **ANO**, pokud osoba splňuje podmínky nezaopatřenosti dítěte. Pokud osoba není nezaopatřeným dítětem, kolonku proškrtněte.

C. Popis životní situace a účelu použití mimořádné okamžité pomoci:

D. Předpokládaná výše mimořádné okamžité pomoci:

 Kč

E. Výběr životní situace:

Vyplňte pouze v případě, že jste v tabulce v části B zvolili ohrožení osoby sociálním vyloučením (šestá volba).

Jsem po propuštění z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody

Jsem po propuštění ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, respektive v 19 letech

Jsem po propuštění po ukončení léčby chorobných závislostí ze zdravotnického zařízení, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti

Nejsou uspokojivě naplněny mé životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že jsem osobou bez přístřeší

Moje práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby

Jiná životní situace:

Datum propuštění: . . 20 Prostředky¹²⁾: Kč

F. Ostatní společně posuzované osoby:

Vyplňte pouze v případě, že jste v tabulce v části B zvolili vážnou mimořádnou událost (druhá volba) nebo nezbytné nebo odůvodněné náklady (čtvrtá nebo pátá volba).

Uveďte všechny osoby, které s žadatelem společně užívají byt (obývaný prostor). Manžela/manželku a nezletilé nezaopatřené děti žadatele a ostatních společně posuzovaných osob uveďte i tehdy, jestliže s oprávněnou osobou společně byt (obývaný prostor) neužívají.

Podpisem stvrzuje každá z uvedených osob správnost a úplnost uvedených údajů a dává výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí, výši příjmu těchto osob, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřeného dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 16 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před: za:	Státní příslušnost:
2. Skutečný Obec: Část obce:		
pobyt ¹³⁾ : Ulice: Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:		
Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.		
Rodinný stav ⁶⁾ :	Manžel(ka) ⁷⁾ :	Podpis:

12) Uveďte výši prostředků v Kč, které jste obdržel(a) při propuštění z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody nebo ze školského zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Povinné, pokud žadatel vybral jednu z následujících životních situací:
 - Jsem po propuštění z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody
 - Jsem po propuštění ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, respektive v 19 letech
 - Ohrožení osoby sociálním vyloučením

13) Nevyplňujte, pokud je adresa shodná s trvalým pobytem žadatele.

3.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
	Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:	Státní příslušnost:
	Skutečný pobyť ¹³⁾ :	Obec:	Část obce:	Ulice: Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
	Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			
	Rodinný stav ⁶⁾ :	Manžel(ka) ⁷⁾ :	Podpis:	
4.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
	Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:	Státní příslušnost:
	Skutečný pobyť ¹³⁾ :	Obec:	Část obce:	Ulice: Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
	Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			
	Rodinný stav ⁶⁾ :	Manžel(ka) ⁷⁾ :	Podpis:	
5.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
	Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:	Státní příslušnost:
	Skutečný pobyť ¹³⁾ :	Obec:	Část obce:	Ulice: Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
	Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			
	Rodinný stav ⁶⁾ :	Manžel(ka) ⁷⁾ :	Podpis:	
6.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
	Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:	Státní příslušnost:
	Skutečný pobyť ¹³⁾ :	Obec:	Část obce:	Ulice: Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
	Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			
	Rodinný stav ⁶⁾ :	Manžel(ka) ⁷⁾ :	Podpis:	

G. Adresy trvalého pobytu společně posuzovaných osob, které jsou odlišné od adresy trvalého pobytu žadatele:

Číslo osoby uvedené v tabulce části F:			
Trvalý pobyť:	Obec:	Část obce:	Ulice: Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Číslo osoby uvedené v tabulce části F:			
Trvalý pobyť:	Obec:	Část obce:	Ulice: Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Číslo osoby uvedené v tabulce části F:			
Trvalý pobyť:	Obec:	Část obce:	Ulice: Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:

H. Právnícká osoba zastupující žadatele:

Vyplníte v případě, že žádost podává zařízení zastupující žadatele (obecní úřad, ústav).

Název zařízení:	IČ:
Adresa zařízení: Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail: ID datové schránky:

Osoba pověřená jednat jménem právnícké osoby:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ¹⁴⁾ :
Funkce:	Pověření jednat od: . . . 20 do: . . . 20	Titul před: za:
Adresa pro doručování ¹⁵⁾ : Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:	

I. Způsob výplaty dávky:

Zaškrtněte prosím jednu z následujících čtyř variant a do příslušné tabulky uveďte doplňující informace.

 na platební účet u peněžního ústavu v ČR vedeném v CZK:

Číslo účtu:	Kód banky:	Specifický symbol ¹⁶⁾ :
Vlastník bankovního účtu: Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	

 poštovním poukazem na adresu trvalého pobytu v ČR poštovním poukazem na jinou adresu v ČR:

Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:

 v hotovosti**J. Prohlášení žadatele:**

Prohlašuji, že jsou v této žádosti uvedeny všechny společně posuzované osoby.

Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.

Veškeré údaje v této žádosti jsou pravdivé a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivých údajů vyplývaly.

Podpisem rovněž dávám svůj výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnícké osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí, výši příjmu, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřeného dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 16 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom(a) povinnosti písemně ohlásit příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje, do 8 dnů změny ve skutečnostech, které jsou rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu (např. pro žadatele nebo kteroukoli z ostatních společně posuzovaných osob doklad o uznání osoby za dočasně práce neschopnou, pokud bude takto osoba uznána, doklad o pobírání dávek nemocenského pojištění z důvodu těhotenství nebo mateřství, pokud tyto dávky bude osoba pobírat, ohlášení nástupu výkonu trestu odnětí svobody, vzetí do vazby, pobyt v domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo domově se zvláštním režimem, nebo v chráněném bydlení nebo pobyt ve zdravotnickém zařízení ústavní péče, psychiatrické léčebně nebo léčebně pro dlouhodobě nemocné, aj.).

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne . . . 20	Podpis žadatele:
---	--------------	------------------

K žádosti prosím doložte:

- pro všechny uvedené osoby **průkaz totožnosti**, u dětí do 15 let rodný list
- pro nezaopatřené děti po skončení povinné školní docházky a vždy od školního roku začínajícího v kalendářním roce, v němž dítě dovršilo 15 let:
 - **Potvrzení o studiu** nebo
 - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném úřadem práce** nebo dokládající neschopnost vykonávat soustavnou výdělečnou činnost z důvodů dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nebo
 - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném ošetřujícím lékařem** dokládající neschopnost soustavně se připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **St. důchod**, doklad o přiznání starobního důchodu

Údaje, pro které na formuláři nedostačuje vyhrazené místo, uveďte na volném listě a přiložte k tiskopisu.

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti Úřadu práce ČR. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.14) Údaj je nepovinný. Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).

15) Nevypĺňujte, pokud je adresa shodná s adresou zařízení.

16) Kolonku **Specifický symbol** vyplňte pouze v případě Československé obchodní banky pro účty s číslem 6699.